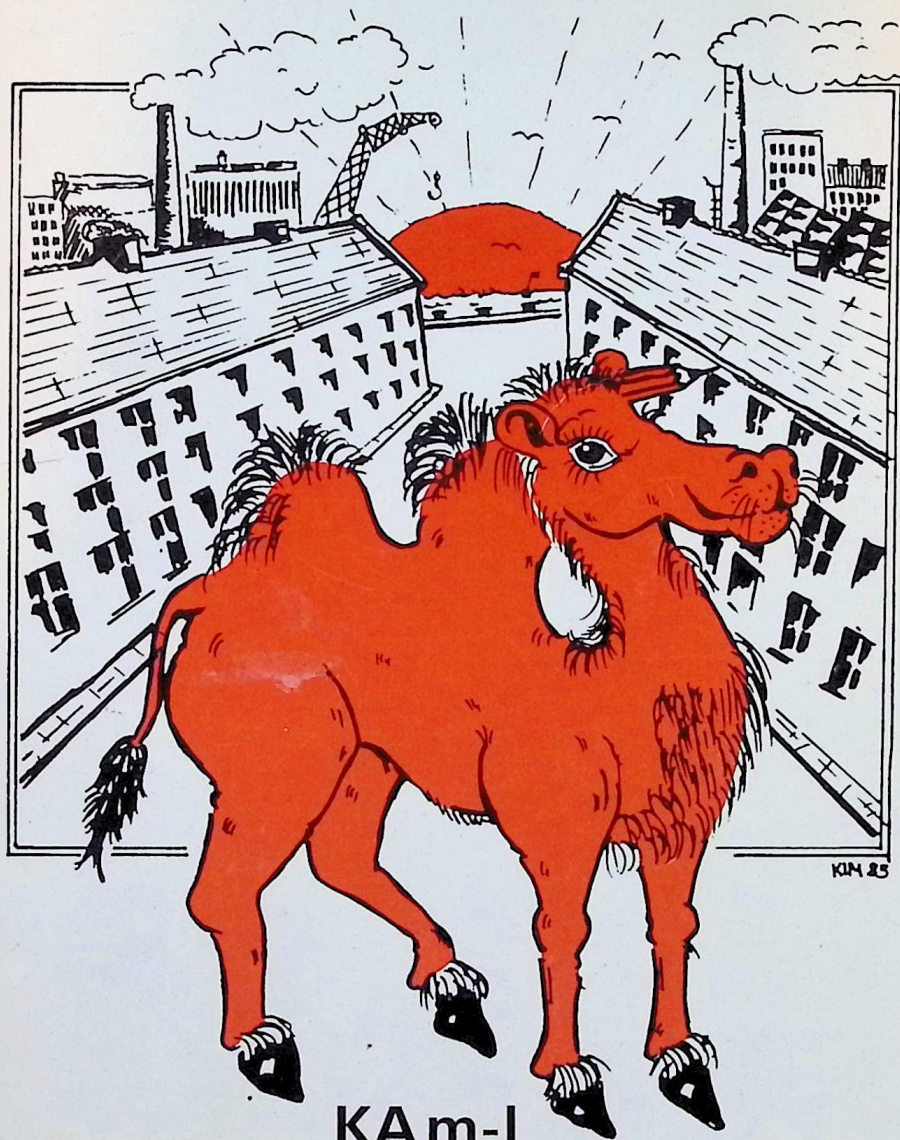

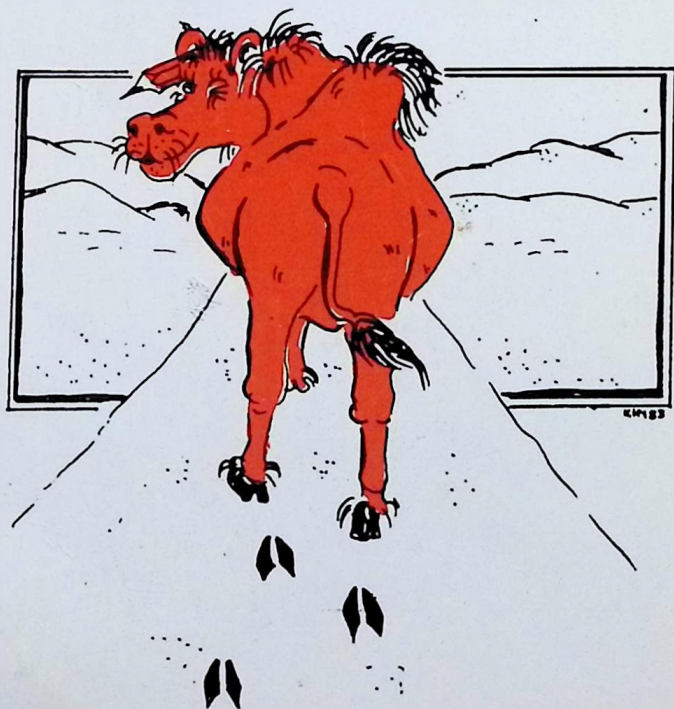
Hvad puklede »kamelerne« for?

KAm-I

Indholdsfortegnelse

Forord	1
Indledning	2
Økonomismen	3
Kort oversigt over vores historie	5
1. periode: Sekterisme og dogmatisme	7
2. periode: Fra den ene grøft til den anden	13
3. periode: Langstrakt opløsning	20
Gennemgående fejl og fortrin	28
Klassekampen var drivkraften	38
Vores vej til partiet	43
Litteraturliste	55

Udgivet af og copyright:

KA m-l's legat

c/o Finn Sørensen

Peder Lykkesvej 91, 1. th.,

2300 København S.

Tlf. 01-55 45 39

ISBN: 87-88532-00-3

Sats: Solidaritet & Design Sats

Tryk: Eks-Skolens Trykkeri ApS.

FORORD

Den 26. marts 1983 mødtes KA m-l'erne til den uigenkaldeligt sidste kongres. Enstemmigt vedtog vi at opløse organisationen med virkning fra den pågældende dag, ligesom vi organisatorisk sikrede os, at andre ikke lider økonomisk tab som følge af vores beslutning. Undertegnede fik til opgave at stå for udgivelsen af denne pjece, som vi hermed overgiver til læserne. Den er gratis, da der ikke længere er nogen organisation til at udgive den, og da vi ønsker at den spredes mest muligt. Den rummer nemlig en grundig gennemgang af vores udvikling i de lidt mere end 9 år organisationen eksisterede, sådan at der også politisk er »ryddet op«. Endelig er der et afsluttende afsnit om »vores vej til partiet« - det vil sige det politiske grundlag som vi vil arbejde videre på (og som blandt andet indebærer indmeldelse i VS) for at løse den opgave vi stadig betragter som vores: At bidrage til at der kan oprettes et konsekvent revolutionært arbejderparti - et kommunistisk parti i ordets oprindelige betydning. Dermed har vi samtidig skrevet et lille stykke venstrefløjshistorie, og vi håber at andre revolutionære aktivister, hvilken retning de end måtte tilhøre, kan »spejle« sig i vores eksempel, og lære af de fejl og fortrin som vi mener at have haft, sådan at vi i fællesskab kan vende udviklingen for den revolutionære venstrefløj, og for arbejderbevægelsen som helhed.

Leif Svendsen

Finn Sørensen

April 1983

Indledning:

30. december 1973 samledes et halvt hundrede mennesker for at stifte KA m-l

— Kommunistisk Arbejderforbund marxister-leninister. En organisation, der som så mange smågrupper på den tid blev dannet med det formål at genskabe et revolutionært, kommunistisk arbejderparti, som alternativ til de »gamle« arbejderpartier, socialdemokratiet, SF og DKP. Idag, lidt mere end 9 år senere, og efter i en periode at have været ca. 3 gange så mange som ved stiftelsen, er en lille snes forsamlet for at opløse samme organisation. Vi må erkende, at vi ikke, som vi troede, udgjorde »kimen« til dette parti, og at der ikke længere er basis for at opretholde organisationen.

I den anledning udsender vi denne omfattende selvkritik, samt vores forslag til hvordan man skal arbejde videre i den partiopbygning, som vi ikke har tænkt os at opgive, ligesom vi vil beskrive hvordan vi selv har tænkt os at arbejde videre, efter opløsning af KA m-l.

Nogen vil måske have svært ved at se nytten af at beskæftige sig så meget med en organisation der alligevel skal nedlægges, og som stort set ingen politisk betydning har haft, ud over i perioder at sætte nogle diskussioner igang på det yderste venstre.

For vores eget vedkommende er det indlysende hvorfor det er nødvendigt. Hvis ikke en halv snes års politisk arbejde skal være spildt, må vi slutte af med en grundig selvkritik: Finde de væsentligste fejl, og de egentlige årsager til dem. Og finde frem til de gode ting vi har lavet, og som vi vil arbejde videre for.

Men andre kan nok lære noget også. Vores udvikling har nogle grundlæggende træk fælles med de øvrige dele af den revolutionære venstrefløj - først og fremmest i VS og de politiske småpartier og grupper, der for en halv snes år siden sat-

te sig det samme mål som os. Selv om nogen af disse organisationer stadig eksisterer, så befinder de sig idag i princippet i den samme situation som vi gør. Ingen af dem kan påstå, at de har gjort op med de grundlæggende fejl som vi har lidt af. Ingen kan påstå at de har udviklet eller har mulighed for *alene* at udvikle det grundlag, og den politik som kan samle arbejderklassen til en bevidst kamp for socialismen.

Selv om vi i det følgende vi »piske« os selv ret så grundigt, skal man altså ikke tage fejl af »adressen«. Adressen er den splittelse, politiske og ideologiske og organisatoriske forvirring og opløsning som præger hele den revolutionære venstrefløj. Formålet er - ved en grundig behandling af vores eget eksempel - at give vores beskedne bidrag til at komme denne situation til livs.

Økonomismen

Vi vil anvende den marxistiske metode i analysen af vores egen udvikling. Denne metode siger os at vi skal se tingene i deres udvikling, at al udvikling er en kamp mellem modsætninger, og at politiske organisationer og deres udvikling er produkter af klassekampen i samfundet, såvel som inden for disse organisationer selv.

I revolutionære organisationer viser denne klassekamp sig som en kamp mellem en marxistisk - dvs. en konsekvent revolutionær - linje, og en borgerlig linje i alle spørgsmål, politisk, teoretisk, organisatorisk. En kamp der vel at mærke foregår både mellem personer, og inde i hovedet på hvert enkelt medlem. I revolutionære organisationer vil en borgerlige linje naturligvis kun helt undtagelsesvist vise sig som et åbent, bevidst forsvar for borgerlige synspunkter. Ofte er organisationen ikke engang i stand til selv at konstatere den, mens den optræder, men først efter at erfaringen har vist, at den i praksis, uanset hvad dens fortalere ønskede, var et udtryk for borgerlig ideologi, eller havde som konsekvens at organisationen ikke var i stand til at bekæmpe den borgerlige ideologi i arbejderbevægelsen.

Den borgerlige linje kan have mange udformninger, og den marxistiske bevægelse har et helt arsenal af udmærkede »skældsord« til at beskrive dem: sekterisme, dogmatisme, reformisme, fagforeningskommunisme, anarkisme og så videre. Men der er en ting der er fælles for dem allesammen, og det er *økonomismen*. Vores udvikling vil netop vise, hvordan en stadig kamp mellem økonomisme og (i det mindste bestræbelse i retning af) videnskabelig socialisme har fundet sted. Det er hovedtemaet i vores udvikling, såvel som i alle andre revolutionære organisationers. Lad os derfor forklare hvad vi mener med dette ord økonomisme som vi

bruger - ikke for i bagklogskab at lægge luft til vores egne og andres fejl gennem forskellige skældsord - men for så konkret og nøgternt, dvs. videnskabeligt som muligt - at beskrive fejlen.

I gængs venstrefløjsjargon betyder »økonomisme« blot, at man indskrænker sin egen aktivitet, og arbejderklassens, til rent økonomiske, faglige spørgsmål. Ingen vil naturligvis vedkende sig den fejl. Det er heldigvis revolutionær ABC at »arbejderne ikke kan strejke sig til socialismen«, og at »al klassekamp er politisk kamp«. Men hvis man anvender denne snævre brug af begrebet, er man ikke i stand til at se økonomismen der hvor den også er, så har man ikke forstået hvad den økonomiske fejltagelse helt grundlæggende består i. Man behøver nemlig ikke at have frigjort sig fra den, blot fordi man har indset at arbejderne også må beskæftige sig med andre spørgsmål end det rent faglige (det har næsten alle fagforeninger idag indset, og ingen vil vel kalde dem revolutionære af den grund).

En bedre brug af begrebet er derfor »hale-hængspolitik« - nemlig halehæng til den spontane bevægelse der til enhver tid findes - af forskellig styrke - blandt de undertrykte og udbyttede imod deres undertrykkere. Denne spontane bevægelse opstår jo omkring et tal af spørgsmål, på mange af samfundslivets områder. Den opstår ikke kun omkring rent faglige spørgsmål, men også omkring regeringens politik: Dens indkomspolitik, socialpolitik, sundhedspolitik. Omkring forurening og miljødelæggelse, omkring oprustning og krigsfare osv. osv. På alle disse områder - og flere til - sætter arbejderklassen og andre undertrykte sig med ujævne mellemrum i bevægelse - vel at mærke uafhængigt af om forskellige venstrefløjspartier siger, at det skal de. »Bevægelse« i vid forstand, spændende lige fra diskussion mand og mand imellem om det pågældende spørgsmål, over stillingtagen i form af resolutioner og deputationer, og stemmeafgivning, til egent-

lige aktioner: strejker, demonstrationer, i skærpede klassekampssituationer i form af politiske massestrejker og sågar væbnet opstand.

Og økonomister det er revolutionære der indskrænker sig til de krav som disse mangeartede spontane bevægelser rejser. Enten frivilligt, fordi det er en overbevist teori hos dem, at det skal man gøre. Eller ufrivilligt, ved at de simpelt hen ikke magter at tilføre bevægelserne det samlede perspektiv, den politiske ledelse som skal til for at de spontane bevægelser blandt de undertrykte bliver til en kamp om magten i samfundet for at styrte kapitalismen.

Økonomisme er med andre ord fællesnævneren for de former som den borgerlige ideologi antager inden for den revolutionære bevægelse og dens organisationer, og som resulterer i at de revolutionære halter bagefter massebevægelsen. Ikke i den forstand at de er mindre aktive end masserne, eller at de undlader at opmuntre til og organisere massernes kamp. Men i *politisk* forstand derved, at de ikke er i stand til at få indflydelse på hvilken *retning* massebevægelsen tager, ikke formår at lede den i revolutionær socialistisk retning. I punktform kan man karakterisere økonomismen således, på de forskellige områder af revolutionær aktivitet:

— I teoretisk henseende kendetegnes den ved at den »vulgariserer« marxismen, behandler den som et stivnet dogme, og ikke som en levende teori der er i stadig udvikling. Altså i en teorifjendskhed, der enten viser sig som direkte modvilje mod teoretisk arbejde overhovedet, eller som en mekanisk rablen klassiker-citater af.

— I politisk henseende kendetegnes den af, at den indskrænker revolutionær aktivitet til at være en slags »hjælpevirksomhed« for massernes spontane bevægelse af, at den indskrænker revolutionær agitation til at beskæftige sig med massernes dagskrav, og ofte oven i købet kun ganske få krav. Af en manglende er-

kendelse af, at *virkelig* klassebevidsthed, det vil sige bevidsthed om hvordan alle væsentlige klasser, lag og nationer stiller sig i arbejderklassens kamp for socialismen. At revolutionær agitation derfor må beskæftige sig med alle sider, af alle klasser, lag og nationers udvikling. Og at arbejderklassen, for at opfylde sin rolle som den eneste konsekvente revolutionære klasse, derfor må være anfører for *alle* undertrykte.

— I taktisk henseende kendetegnes økonomismen af en udpræget vaklen og ustabilitet, af manglende evne til at udforme klare taktiske principper og holde fast ved dem.

— Og i organisatorisk henseende kendetegnes den af en manglende forståelse for, at massebevægelsen *øger* - og ikke formindsker - kravet til de revolutionære om »bevidst orientering«, om at de må *tage konkrete skridt til at forene sig* på et videnskabeligt grundlag, i en demokratisk, centralistisk organisation, hvis de skal have nogen chancer for at føre en effektiv kamp mod den borgerlige ideologi i arbejderbevægelsen. Det vil sige, hvis de skal blive i stand til at udføre en *revolutionær masseagitation*.

Men er det ikke vildt overdrevet og sektærisk, at kalde den økonomistiske linje for *borgerlig*? Den bæres jo trods alt af mennesker der oprigtigt ønsker at komme det borgerlige samfund til livs, og erstatte det med et socialistisk. Folk der hver eneste dag også bestræber sig på at *gøre* noget for det. Javist. Men indholdet i vores politiske praksis, og klassekampen i det hele taget, afgøres nu engang ikke af ønsker og forhåbninger. Også revolutionære lever under de borgerlige produktionsforhold, der hver dag og hver time producerer borgerlig tankegang i hovedet på os alle sammen, og borgerlig praksis fra revolutionære organisationers side. Og i praksis gavner økonomismen netop borgerskabet, fordi den betyder at de revolutionære overlader den politiske ledelse af massebevægelsen til folk - først og

fremmest reformister af forskellig art - der jo netop *ikke* ønsker, *ikke* arbejder på at afskaffe kapitalismen.

Man behøver ikke at kende meget til den revolutionære venstrefløj, for at se at den netop er *totalt domineret* af økonomismen, i denne forstand af ordet. Men lad det være sagt med det samme, for at uddykke enhver mistanke om at vi - som en røst fra graven - forsøger at gøre os bedre end alle andre: I DENNE FORSTAND ER VI ALLE ØKONOMISTER. *Ingen* revolutionær organisation, fraktion, studiekreds, eller enkeltperson kan bryste sig af, at de har udviklet den teori, den politik, eller de organisatoriske skridt der formår at »forvandle den spontane kamp til en bevidst kamp for socialismen«, der formår at gribe ind i massebevægelsen *som den former sig her og nu* og lede den i revolutionær socialistisk retning. Alt revolutionært arbejde, teoretisk såvel som praktisk, må tage udgangspunkt i denne erkendelse.

Gennemgangen af KA m-l's historie vil konkretisere hvad vi forstår ved denne grundlæggende kamp mellem den videnskabeligt socialistiske, og den økonomistiske linje, og hvordan vi selv er nået frem til ovennævnte erkendelse.

Kort oversigt over vores historie

Men først en kort oversigt for at vise de store linjer i vores udvikling. Den falder naturligt i tre perioder, ud fra hvordan kampen mellem marxisme og økonomisme former sig.

1. periode

Vi bliver dannet på et grundlag der direkte gør op med økonomismen i den snævre, faglige betydning. Hidtil havde vi nemlig ind-

skrænket os (stort set) til fagoppositionelt arbejde og agitation. Men vi havnede i opgøret hermed, i ekstremt sektariske og dogmatiske synspunkter. Nu skulle vi *kun* henvende os til de »mest bevidste« arbejdere (der oven i købet blev defineret sådan at stort set kun vi selv kunne være med her!) Og vi troede at kunne komme den indsnævrede faglige politik til livs, ved abstrakte proklamationer om proletariats diktatur, og om at »bygge det kommunistiske parti«. Disse ting skjulte for os - til at begynde med - at vores politiske praksis stadig var lige snæversynet, og at vi netop isolerede os fra de arbejdere vi ønskede at forene os med. Denne periode strækker sig fra stiftelsen i 1973 til tiden omkring landsmødet i 1975.

2. periode

Her forsøger vi omsider at gøre op med den snævert faglige agitation og med vores isolerede stilling. Vi kaster os ud i massearbejdet, i utallige masseorganisationer, og forsøger at udvikle politikken i alle dagsaktuelle spørgsmål. De abstrakte proklamationer forsvinder. Men nissen flytter med. For de erstattes *ikke* af forsøg på at udvikle en konkret agitation for *socialismen*, eller af systematisk forsøg på at samles med andre marxister (som vi ikke engang vil anerkende eksistensen af!) Tilbage er kun agitationen for »dagskravene«, altså økonomismen i ny udgave, omend mere »alsidig« og også med store landvindinger i udformningen af de taktiske principper (det er i denne periode vi formulerer principperne for aktionsenhed, reformkamp, regeringsspørgsmålet osv.) Det er samtidig KA m-l's »storhedstid«, hvor vi sætter et vist præg på diskussionerne på venstrefløjen, og hvor medlemsantalet toppe med lidt over 150. Perioden strækker sig fra 1975 til kongressen i efteråret 1978.

3. periode

Efter at have været begravet i disse to grøfter, sekterismens og »masselinjens« kan vi i vores program fra 1978 i *teorien* gøre op med væsentlige fejl. Revolutionære skal i deres agitation have konkrete svar, både på vejen til socialismen, og på hvordan arbejderklassen her og nu må føre sin kamp for de umiddelbare dagskrav. Ligesom vi har indset vores isolerede stilling og begynder at snakke lidt mere om samling af de revolutionære. Men i praksis fortsætter fejlene. Det fører til langsom udsivning af medlemmer i alle retninger (foruden den større sprængning der fandt sted under kongressen i 1978, hvor ca. 15% forlod organisationen, fordi vi i alt væsentligt ønskede at gentage fejlene fra første periode). Kongressen i 1978 blev altså i stedet startskuddet til en langstrakt opløsningsperiode.

Men »nød lærer nøgen kvinde ...« Vi får et mere og mere beskedent syn på os selv, indser omsider at vi ikke er de eneste der forsøger at udarbejde et videnskabeligt socialistisk grundlag, at man må tage konkrete skridt til samlingen af marxisterne, samtidig med at man må begynde de konkrete analyser af det danske classesamfund, der er en af forudsætnin-
gerne for revolutionær strategi og taktik. Dette fører os til at gå ind i Fælles Kurs Klubben i juni 1980. Men i realiteten er det kun et forsøg på »kunstigt åndedræt«. Det fører da også til at fejlene fortsætter, og at nye opstår. Men det fører også til at vi omsider begynder at diskutere gamle »tabuer« åbent, specielt det syn på partiets rolle og overgangen til socialismen som blev knæsat i den kommunistiske bevægelse i sidste halvdel af 1920'erne. En diskussion som udviklingen i Kina, Vietnam/Kampuchea og ikke mindst Polen, sætter skub i. Denne proces medfører ny splittelse, og beslutningen om opløsning. Men også ny erkendelse og ny praksis.

Som vi senere skal se - og som folk der har været aktive på venstrefløjens i den samme periode allerede har set - svarer denne udvikling i store træk til den »flod« og »ebbe« der har været i klassekampen både nationalt og internationalt i den samme periode. Den svarer til den udvikling som de fleste revolutionære organisationer har gennemløbet. Og ikke mindst svarer den specielt til udviklingen i den »marxistisk-leninistiske bevægelse« der blev startet på initiativ af Kinas og Albanien's kommunistiske partier, i deres opgør med sovjet-revisionismen (bortset fra at hovedparten af disse mange små »m-l-partier« har delt sig i to retninger: Dem der er blevet opløst, fordi de har søgt at gøre op med fejlene fra 1. periode, og dem der har forskanset sig omkring netop disse fejl, med DKP m-l, som eksempel på det sidste).

En mere detaljeret gennemgang af de tre perioder, vil belyse hvori fejlene egentlig bestod, og hvad det var for gode ting, der trods alt kom ud af det.

1. periode: Sekterisme og dogmatisme

På sin vis var KA m-l's dannelse i december 1973 ret enestående. De fleste andre revolutionære smågrupper, såmænd også VS, var opstået eller opstod som afskalninger, udspitninger fra andre organisationer, hvor KA m-l opstod som en *sammenslutning* af to grupper, GRUPPEN OMKRING ARBEJDERBLADET (i København), og KOMMUNISTISKE ARBEJDERE (i Odense, Århus og Horsens). De to grupper var ganske vist dannet af folk der på forskellige tidspunkter var røget ud af KFML (nu KAP), på hovedsagelig to spørgsmål: De tog afstand fra KFML's ensidige satsen på de studerende og ville ud på arbejdspladserne med revolutionær propaganda, og de var - mindre positivt - modstandere af at KFML fulgte Kinas Kommunistiske Parti, i dets forsigtige »læggen luft« til visse sider af Stalin. Især GRUPPEN OMKRING ARBEJDERBLADET forsøgte flere gange at samle disse udbrydere i en organisation, stærkt inspireret af den metode som Lenin anvendte i samlingen af de russiske marxister omkring århundredskiftet: Man måtte samles ved grundigt at afgrænse sig fra hinandens forkerte ideer, og man måtte - efter denne afgrænsning - samles omkring den praktiske virksomhed med at sprede revolutionær propaganda blandt arbejderne, i form af et blad der gav en alsidig afsløring af det kapitalistiske samfund. Den ledende figur John Max Pedersen (senere kendt arbejderforfatter) var stærkt modstander af det. Han havde grundlagt sin organisation KOMMUNISTISKE ARBEJDERE på en militant syndikalistisk linje. GRUPPEN OMKRING ARBEJDERBLADET kunne nu heller ikke sige sig fri for denne økonomisme i dens »klassiske« form. Begyndelsen af 70'erne fremviste et opsving i arbejderne økonomiske kamp, der blandt andet resulterede i strejkestøtteforeningen ARBEJDER-

SOLIDARITET, som begge grupper på et tidspunkt næsten helt havde indskrænket deres virksomhed til. Men efterhånden som dette arbejde viste sin begrænsning, kom der en dialog igang mellem de to grupper, hvor John Max Pedersens klare økonomisme blev isoleret, og sammenslutningen kunne finde sted.

Program for revolutionen

I stiftelsesgrundlaget (Se vores teoretiske tidsskrift KAMPENS VEJ nr. 1/74) blev det da også klart slået fast, at organisationens formål var at »*genskabe arbejderklassens kommunistiske parti*«, at det krævede at man ikke indskrænkede sig til økonomisk kamp, men at man i organisationens blad ARBEJDERBLADET behandlede alle klassekampsspørgsmål. Det blev også slået fast at »*en nødvendig forudsætning for partidannelsen er udarbejdelsen af et program for revolutionen i Danmark*«. Vel at mærke et program der ikke blot skulle bevare de almene og grundlæggende spørgsmål i den socialistiske revolution men »*fremforalt give entydige svar på alle de afgørende taktiske spørgsmål for den proletariske revolution i Danmark, og være en håndbog for enhver klassebevidt arbejder i agitationen mod den danske kapitalisme*«. Den konkrete analyse af klasserne i Danmark, og af den danske kapitalismes politiske og økonomiske særegenheder, og af den danske imperialismes stilling i den imperialistiske lejr og internationale klassekamp, blev - ganske rigtigt - opstillet som forudsætninger for at kunne skrive sådan et program.

Umiddelbart efter stiftelsen fortsatte samlingsbestrebelserne, og det førte til at flertallet i DEN FAGLIGE GRUPPE i Odense - der blandt andet havde været

meget aktive på Lindø-værftet i begyndelsen af 70'erne - gik med i KA m-l.

Nissen flytter med

Vi fik altså gjort op med økonomismen i dens mest åbenlyse udgave. Men nissen flyttede alligevel med. Den eneste praktiske politik som vi havde, var nemlig den faglige linje som alle grupper stort set havde været enige om, og som blev formuleret i parolen: LEVE DE VILDE STREJKER, SKUB FAGFORENINGERNE TIL SIDEN, DAN STREJKEKOMITEER, en formulering som vi skrev flittigt af efter den svenske organisation KFML(r) der også havde en pegefinger med ved fremstillingen af vores stiftelsespapirer. Det *revolutionære* element i denne faglige politik var at vi - i modsætning til de faglige ledere fra de »gamle« arbejderpartier, S, SF og DKP - ubetinget støttede arbejdernes forsøg på at tage tingene i deres egne hænder, også organiseringen af kampen. Men vi fejl- og overvurderede totalt betydningen af hvad der skete. Dannelsen af strejkekomiteerne var (og er) jo ikke udtryk for en modstand mod fagforeningerne som sådan, men *højst* mod de faglige lederes passivitet eller direkte modstand. Der var - og er - jo heller ikke tale om egentlig »selvstændig kamp« som vi påstod. I politisk forstand kan sådanne aktioner idag ikke være selvstændige, af den simple grund at de udføres af arbejdere hvoraf det store flertal ikke har noget ønske om at gøre op med det kapitalistiske system. De var og er militante udtryk for det Lenin kaldte »trade-unionistisk« kamp, altså borgerlig politik fra arbejderklassens side. Men i stedet for at støtte denne strejkebevægelse - ikke bare ved at hjælpe med organiseringen af den, men også med en politisk vejledning der oplyste om dens muligheder og begrænsninger - faldt vi pladask på maven for den. Hertil kom at vi med vores parole i realiteten understøttede »bagtroppen« i denne strejkebevægelse, nemlig det fagforeningsfjendske

element som der også lå, hos et mindretal af arbejderne. Som gode marxistspirer forsøgte vi naturligvis at begrunde linjen teoretisk, nemlig med teorien om at fagforeningerne var totalt sammenvokset med statsmagten, at staten altså var »korporativ« i lighed med de fascistiske stater.

Sagen var altså simpelt hen den, at vi ikke var i stand til at give nogen politisk vejledning til denne strejkebevægelse. Dels havde vi en forkert opfattelse af hvordan det rent faktisk hang sammen (»korporativstaten«). Dels indskrænkede vores revolutionære agitation sig, til teoretiske artikler om hvorfor der er arbejdsløshed, til solstrålehistorier fra folkets Kina og Albanien, og til abstrakte proklamationer om proletariats diktatur, om kamp mod den moderne revisionisme, om at bygge det kommunistiske parti og slutte op om KA m-l.

Kommunismens børnesygdomme

Vi var i det hele taget befængt med næsten samtlige »kommunismens børnesygdomme« på en gang:

— *Sekterisme*: som viste sig i en bastant afvisning af enhver form for enhed med reformister og revisionister. Vi behandlede i praksis de reformistiske partier - og specielt DKP - som om de var arbejderklassens hovedfjende, og ikke »blot« politiske modstandere i arbejderbevægelsen. På samme måde behandlede vi de andre revolutionære smågrupper, idet vi dog skelnede mellem den borgerlige retning i arbejderbevægelsen, og den småborgerlige (nemlig smågrupperne, og senere også SF og DKP). Og sekterismen viste sig som indædt afvisning af at tage tillidsposter i fagbevægelsen, i at vi opfordrede til boykot af folketingsvalg, og dermed også afviste at blande os i hvem der skulle danne regering. I alle spørgsmål drev vi den rigtige hovedopgave, partipbygningen, ud i det absurde: Alt hvad

der ikke direkte fremmede den (det vil i praksis sige alt hvad der ikke førte til at KA m-l fik flere medlemmer) det var ikke værd at røre ved.

— *Dogmatisme*: Disse ting var i nøje overensstemmelse med hele vores dogmatiske arbejdsfacon. Vores opfattelse om revolutionen bestod jo i realiteten ikke i andet end en sammenstykning af citater fra »klassikerne« - citater der oven i købet for en stor del var udvalgt for os, af Kinas og Albaniens kommunistiske partier, i deres kritik af den sovjetiske revisionisme, og af vores svenske »broderorganisation« KFML(r). (Der for et par år siden »dannede parti« og nu kalder sig KPML(r)). Fra Kina og Albanien hentede vi også, uden selvstændige undersøgelser, teorien om social-imperialismen, og kampen mod de to supermagter. På andre punkter stillede vi os imidlertid *ikke* på det grundlag som KKP havde opstillet for den marxistisk-leninistiske bevægelse, i form af »Generalinjen« fra 1963. Desværre, kan man sige. For den havde en noget mere nuanceret opfattelse af tingene. Her kunne man både læse om nødvendigheden af en enhedstaktik i forhold til den reformistiske del af arbejderbevægelsen, om at arbejderklassen i kapitalistiske lande må føre et revolutionært forsvar for dets eget folks nationale selvbestemmelsesret. Men i stedet søgte vi så nøjagtigt som muligt at kopiere Kommunistisk Internationales taktik fra den mest sekteriske periode i midten af tyverne. Vi råbte »socialfacister« efter socialdemokratiet, betegnede det til at begynde med oven i købet som »det mest reaktionære parti« (begrundet i at kun socialdemokratiet kunne få kapitalens forskellige overgreb igennem). Hertil hørte en klasseanalyse, hvor arbejderklassen stort set kun bestod af de merværdi-producerende arbejdere, og hvor småborgerskabet blev betegnet som entydigt kontrarevolutionært. Altsammen naturligvis belagt med »klassikercitater« der passede til lejligheden.

— *Arbejderismen* var en naturlig følgesvend til disse fejl. Vi havde det fortrin frem for de fleste revolutionære grupper på den tid, at vi meget energisk rettede vores arbejde ind mod de store industriarbejdspladser, og at et stort flertal af vores medlemmer var (unge) arbejdere. Men vi troede at arbejderklassens ledende rolle kunne sikres ved en fjendsk holdning til *alle* andre klasser og lag, og at den kunne sikres i organisationen ved et organisatorisk princip om, at der skulle være arbejdermajoritet i alle afdelinger og i ledelsen. Det eneste vi fik ud af det, var at vi forhindrede os i at få en tilgang af de revolutionære intellektuelle der så småt begyndte at interessere sig for os (men det betød selvfølgelig også at de »proletariserede studenter« som organisationen og ledelsen *også* var befolket af, nogenlunde uforstyrret kunne få lov at bestemme farten i de teoretiske diskussioner!)

Partiopbygning i »tre adskilte faser« med KA m-l som »kimen«

Opbygningen af det kommunistiske parti, så vi altså helt klart som en proces, hvor KA m-l voksede, gennem »teoretisk afgrænsning« til alle andre retninger, men specielt DKP, og ved økonomiske afsløringer af de reformistiske tillidsmænd. Vi byggede på en mekanisk stadieteori om partiopbygningen der gik ud på at man i den første fase udelukkende skulle koncentrere sig om de »mest bevidste arbejdere« og organisere dem til studier af »marxismen-leninismen« (det vil sige af udvalgte tekster af de »fem store« Marx, Engels, Lenin, Stalin og Mao Tsetung, vel at mærke løsrevet fra den historiske sammenhæng disse tekster var blevet til i). I næste fase skulle man så gå over til en »propagandaorganisation«, hvor man ved hjælp af først og fremmest bladet skulle vinde lidt bredere lag af arbejderklassen, for derefter i tredje fase, at gå over til at

blive et »revolutionært masseparti«. Vi regnede med, at den økonomiske verdenskrise, som vi så begyndelsen til i 70-71 automatisk ville føre til skærpet klassekamp, og dermed til den nødvendige opslutning om os.

Tilsyneladende bekræftet af udviklingen

Vores egen udvikling det første års tid syntes da også at bekræfte denne teori. En voldsom polemik imod INDOKINAKO-MITEERNE (et udspring af Vietnambevægelsen, ledet af Forbundet Socialisterne) førte til at flertallet i komiteerne i Odense og på Amager gik over til KA m-l. Vi kritiserede IK for ikke at forbinde sig med den hjemlige strejkebevægelse, for ikke at tage stilling til striden mellem Sovjets og Kinas kommunistiske partier og acceptere teorien om »social-imperialismen«. Endelig kritiserede vi dem for ikke at ville indse at det nationale borgerskab i de undertrykte nationer (også de arabiske) kunne spille en progressiv rolle i kampen mod USA-imperialismen. Alt i alt krav til en solidaritetskomite, som den hverken kan eller skal opfylde, hvis den vil organisere et bredt solidaritetsarbejde (men en forståelig kritik for så vidt som IK jo selv allerede var gået langt ud over et sådant grundlag, med en udviklet teori om imperialismen og kritik af revisionismen).

»M-L-debat«

Derimod havde vi mindre held med den polemik vi førte mod KFML og MLE (Marxistisk Leninistisk Enhedsforbund). Dem kritiserede vi for en forkert klasseanalyse. MLE mente - som DKP - at hovedmodsigelsen i klassekampen var kampen mellem »folket og monopolkapitalen« og drev kampen mod EF ud i det absurde ved at gøre den til selve nøgleleddet i klassekampen. KFML kritiserede vi for deres teori om »lønarbejderklassen«, der i følge den selv omfattede alle lønarbejdere

(med meget få undtagelser). Men vi var lige så langt ude til »venstre« som de var til højre. Vi mente, som nævnt, at arbejderklassen stort set kun bestod af de merværdiproducerende arbejdere, og at man overhovedet ikke skulle beskæftige sig med forsvaret af den danske nationale suverænitet. Vores *umiddelbare* alternative til EF var socialistisk revolution. Endelig tordnede vi - ligesom resten af de revolutionære smågrupper - mod MLE, fordi de havde dristet sig til at invitere DKP til forhandlinger om en fælles 1. maj-demonstration! Derfor fik vi heller ingen glæde af MLE's splittelse, på trods af at den halvdel af MLE der ikke gik til KFML var enige med os om det væsentlige: at man måtte satse kræfterne på arbejdspladserne. Denne mislykkede »m-l-debat« bidrog til at vi for et par år totalt lagde den samlingslinje på hylden som vi var blevet stiftet på, og som »m-l-debatten« var et famlende forsøg på at videreføre.

Klassekampen banker på

Vi havde i mellemtiden også fået fuldt op at gøre med at fordøje de kraftige indtryk som klassekampen gjorde på vores virkelighedsfjerne teorier i denne periode. Et halvt år efter dannelsen gik en kvart million arbejdere ud i en uges omfattende strejker og demonstrationer mod Hartling-regeringen. Det blev startskuddet til et lille års tids massebevægelse i den danske arbejderklasse, med det formål at få væltet Hartling-regeringen. Majstrejkerne i 1974, kom totalt bag på os, som på resten af det revolutionære venstre. Som alle andre deltog vi naturligvis i dem, men den eneste »vejledning« vi havde, var at opfordre til lønkamp på de enkelte arbejdspladser. Vores opfattelse af regeringsspørgsmålet af taktik, og specielt af socialdemokratiet, forhindrede os i at lægge en aktionsplatform frem, der kunne forhindre at massebevægelsen mod Hartling resulterede i andet end at en socialdemokratisk regering kom til, for

at gennemføre indkomstpolitikken. Ikke desto mindre indså vi at vi haltedte langt bagefter, og nu begyndte en langstrakt kamp i KA m-l - der varede helt til 3. kongres i 1978 - for at gøre op med de sekterske principper for taktik. Første opgør var en diskussion om det berettigede i at kræve »formandsinitiativet« frikendt for bod i arbejdsretten. Nogen mente at det ville »sprede illusioner om den moderne revisionisme«, men efterhånden blev man dog enige om at det var nødvendigt. Vi indså også, at DKP nu engang havde ledelsen af massebevægelsen, og at vi kun kunne opnå at isolere os fra den, hvis vi ikke var lidt mere smidige. Det førte til at vi støttede indkaldelsen af faglig landskonference i efteråret 74 (hvor vi imidlertid blev totalt isoleret med vores faglige linje). Og det førte til at vi aktivt opfordrede til deltagelse i den store arbejdsløshedsdemonstration 26. november 1974. Næste skridt var opgøret med den sekterske valg-bojkot-linje. Ledelsen i KA m-l satte en forrygende diskussion i gang under valget i december 1974 ved at foreslå at KA m-l skulle opfordre til at stemme på DKP. Det ville utvivlsomt have været en rigtig linje på det tidspunkt. VS var ikke i folketinget (men kom det først i samme valg), og selv om vi var enige med dem (stort set) i kritikken af socialdemokratiet, så var deres taktik lige så barnagtig som vores egen. Ligesom os havde de ikke haft anden vejledning til massebevægelsen, end lønkamp på de enkelte arbejdspladser, de blandede sig også kun nødvendigt i regeringsspørgsmålet, og udkastede vilde planer om at dannelsen af »arbejderråd« skulle være løsningen for massebevægelsen. DKP derimod fremstod som de mest konsekvente modstandere af indkomstpolitik, nedskæringer og af EF, og som dem der tog initiativet til massedemonstrationerne (via »Formandsinitiativet«). På papiret havde de også en politik der kom *nærmest* en anvendelig platform i kampen mod Hartling: Gennem masseaktioner skulle Hartling

væltet, og der skulle skabes et pres fra neden på socialdemokratiet, så det blev tvunget til at samarbejde til venstre, om en række stort set rimelige reformkrav. En kraftig fremgang for DKP på det tidspunkt, ville rent faktisk også have gjort det uendelig meget sværere for socialdemokratiet at videreføre indkomstpolitikken, da DKP jo ikke ville have haft let ved at sælge ud af dagskravene, for slet ikke at tale om at medvirke til indkomstpolitik, når de blev presset frem af massebevægelsen. En støtte til dem i valget ville jo heller ikke have forhindret os i en fortsat kritik af deres kompromisholdning og af deres illusioner om arbejdsflertallet som første skrift til det »antimonopolistiske demokrati«. Men det var vel at mærke ikke sådan vi argumenterede. Det blev utrykkeligt slået fast, at vi *ikke* skulle stemme på dem, for at holde dem fast på deres valggrundlag, men udelukkende for at de skulle afsløre sig i folketinget. Vi skulle støtte dem »som rebet støtter den hængte«. På god dogmatisk vis kalkerede vi Lenins råd til de engelske kommunister af, fra »Venstre-radikalismen« i 1921. Ikke desto mindre et fremskridt, som førte til at næsten hele organisationen gjorde op med »bojkot-linjen« og begyndte en langt mere nuanceret diskussion af de politiske kræfter i den danske klassekamp. Også på det internationale område bane-ede en mere realistisk opfattelse af taktikken sig vej, udmøntet i, at vi i januar tog initiativ til en vietnamdemonstration sammen med SF, DKP og VS og smågrupperne. Men igen blandet op med sekeriske træk: Vi tog lidt senere initiativ til vores *egen* Vietnam-indsamling, ud fra forestillingen om at »proletarisk internationalistiske« kroner og øre var mere værd end den brede solidaritet som Vietnam 69 og giro 1616 stod for.

Nye dogmatiske studier af »klassikerne«

Massebevægelsen mod Hartling - og vores erkendelse af at halte ubehjælpeligt bagefter - førte også til systematiske studier af den kommunistiske bevægelses erfaringer omkring strategi og taktik, men det tør nok siger at vi valgte noget i flæng. Stalins stive skemaer og firkantede kassesystemer fra hans artikler om strategi og taktik, blev studeret som den skindbarlige sandhed, og uden at se de skrigende modsætninger mellem dem, og så Lenins opsummering af et kvart århundredes praktiske erfaringer i bogen om »Venstre-radikalismens børnesygdom«. På samme måde kastede vi os over Dimitrov og resolutionerne fra Kommunistisk Internationales 7. verdenskongres, uden at se de skrigende modsætninger mellem dem og så »socialfascismetaktikken« (hvad der var muligt at lukke øjnene for, fordi den 7. verdenskongres jo ikke selv turde lave en grundig selvkritik, af den simple grund at »arkitekten« til »socialfascisme-teorien« sad og bakkede på sin pibe oppe på podiet!). Nu som før, blev den kommunistiske bevægelses erfaringer studeret stort set løsrevet fra deres historiske sammenhæng, og uden at se på det som linjen fra den 7. verdenskongres rent faktisk blev *brugt* til, under folkefrontregeringen i Frankrig, og under borgerkrigen i Spanien, for ikke at tale om de kommunistiske partiers håndsækning til at få kapitalismen på fode igen, efter 2. verdenskrig.

Rigtig arbejdsstil og »gamle fejl i ny skikkelse«

Det bedste der kan siges om vores aktivitet i denne periode, det der gjorde at vi trods alt kunne gøre fremskridt, er nok vores arbejdsstil. Med dødsforagt førte vi vores beslutninger ud i livet. Hvis vi ikke - under maj-strejkerne - havde aggiteret for det der var vores linje (»Kamp mod kapital-

lens offensiv kræver kamp mod arbejderpartierne« hed vores løbeseddel i maj -74), så havde vi naturligvis ikke fået de uundgåelige øretæver som man lærer noget af. Vi gik også med ildhu i gang med at opbygge »celler« på industriarbejdspladser og i boligområder, og brugte rent faktisk disse til at blande os i den politiske og økonomiske kamp disse steder, ligesom vi aktivt opsøgte arbejdernes kritik af vores blad, der blev solgt med stor energi.

Ikke desto mindre skete der det, at den spontane bevægelse blandt arbejderne og andre lag i befolkningen, så at sige »overmandede« os. Den havde fået os til at indse, at vores agitation var alt for snæver og i realiteten stadig økonomistisk (»vilde strejker« og abstrakte proklamationer om proletariatets diktatur osv.). Men opgøret med denne linje førte os over i en ny form for økonomisme. I vores iver efter at forene os med masserne, fornede vi os også med deres snævre syn på kampen. Agitationen for »dagskravene« (men ganske vist på langt flere områder end tidligere) tog fuldstændig overhånd. Landsmødet i maj 1975 gav det programatiske udtryk for denne linje, der kendetegner hele 2. periode af vores udvikling.

2. periode: Fra den ene grøft til den anden

Trods det dogmatiske udgangspunkt i studiet af arbejderbevægelsens erfaringer, så faldt der alligevel nogle guldgruber af, fordi vi hele tiden prøvede at se dem i lyset af vores egne (som både ARBEJDERBLADET og vores teoretiske organ KAMPENS VEJ, blev brugt flittigt til at viderebringe). Det førte til at vi i »Dokumenter fra KA m-l's 2. landsmøde« kunne indføje følgende landvindinger i formuleringen af principperne for revolutionær taktik:

Teoretiske fremskridt

— Vi erkendte at revolutionær propaganda og agitation ikke var tilstrækkeligt til at vinde arbejderne for socialismen. En forudsætning for at de slutter op om revolutionære paroler er, at de *af egen erfaring* har indset rigtigheden af dem. Derfor må man udvikle en taktik der tager udgangspunkt i hvor arbejderne står, og fremmer udviklingen af disse erfaringer. *Metoden* hertil er aktionsenhedens metode, omkring de umiddelbare dagskrav, og i situationer med ugunstige styrkeforhold - enhedsfront- og folkefronttaktik. Det vil sige alliancer mellem revolutionære og reformistiske arbejdere, og deres organisationer, alliancer mellem arbejderklassen og andre undertrykte lag. Og i spørgsmål som oprustning, forsvar for national suverænitet, miljøspørgsmål m.m. endog *taktiske* alliancer med dele af borgerskabet. I konsekvens heraf lagde samme landsmøde valgboykotten på hylden (men erstatte den ganske vist med den sektariske »kryds DKP-linje« - nemlig »stem DKP for at afsløre dem«(!))

— Samtidig gjorde vi op med teorien om det til enhver tid kontrarevolutionære småborgerskab, og betegnede det i stedet som en vaklende klasse. Ligesom vi indså, at kampen mod EF på en og samme gang var en arbejderklassens kamp mod det danske borgerskab, og et forsvar

for den nationale suverænitet (nemlig det danske folks ret til selv at afgøre sine af-færer) i et samarbejde med andre lag (heri indbefattet de dele af borgerskabet der var modstandere af EF).

Dogmatismen fortsætter

Disse landvindinger førte os til at tro at »vi nu er afklaret på de væsentligste teoretiske spørgsmål« (Landsmødedokumenter s. 39). Hvor sandheden var, at vi havde indføjet disse forbedringer side om side med fejlene fra første periode. Den faglige linje var uændret, selv om enkelte kammerater begyndte at sætte forsigtige spørgsmålstegn ved den. Landsmødedokumenterne talte stadig om »korporativstat« og »socialfascisme«. Det sidste blev ikke brugt i praksis, i landsmødeperioden. Men det skyldtes ikke en forståelse for at det var en forkert teori om socialdemokratiet, men blot oplevelsen af at det kunne man nu engagere ikke gå og sige til folk, hvis man ville have en ordentlig diskussion.

Også på anden måde fortsatte dogmatismen. Op til 2. landsmøde i 1975, markerede Kinas Kommunistiske Parti mere og mere klart sin »tre-verdensteori«. Den kritik som andre revolutionære (og sovjetrevisionister for den sags skyld) rettede mod denne teori - nemlig kritik for at være »klasseløs« og i praksis en håndsrækning til USA-imperialismen og de mest reaktionære kredse i det vestlige borgerskab, - så vi enten bort fra, eller forsøgte at bortforklare (Se EF-resolutionen i »Dokumenter fra 2. landsmøde«). Vi skrev »samvittighedsfuldt« 3. verdens-teorien af. Og den gamle opfattelse af alle andre end marxist-leninisterne (underforstået os selv) som kontrarevolutionære småborgere fortsatte, hermed altså også forestillingen om at vi var »kimen« til Partiet, der ville dannes ved at KA m-l voksede.

»Vejledning til masserne«

Det interessante er imidlertid, at vi nu forestillede os at Partiet ville vokse frem - ikke så meget ved at vi »teoretisk« afgrænsede os og førte en rasende polemik mod alt og alle, men ved at vi »*af alle kræfter og på alle planer går i kast med den opgave at give en vejledning til masserne*« (Landsmødedok. s. 50), altså er vi på ethvert tænkeligt »dagsaktuelt« problem havde et lige så »dagsaktuelt svar«. I nøje overensstemmelse hermed formulerede vi den tese, at vi kun kunne vinde »avantgarden«, de »mest bevidste arbejdere«, ved at »lede masserne«. Altså: »2. landsmøde var et fremskridt i kampen mod økonomismen, for så vidt som vi indså, at revolutionær propaganda og agitation ikke var tilstrækkeligt. Der måtte også en (enheds)taktik til. Og for så vidt som vi indså at propagandaen og agitationen ikke måtte indskrænke sig til abstrakte proklamationer om proletariatets diktatur på den ene side, og opfordring til »vilde strejker« på den anden side. Man måtte gå ind i *alle* de »dagsaktuelle« klassekampsspørgsmål, og give et svar på dem. Men resultatet blev blot en ny udgave af økonomismen. De abstrakte proklamationer forsvandt, men blev *ikke* erstattet af konkret propaganda og agitation for socialismen, (ud fra en dybere forståelse af klassekampen her og nu, nationalt og internationalt). I stedet beskæftigede vores agitation sig næsten udelukkende med dagskrav (på flere og flere områder).

Dette blev oven i købet teoretisk begrundet i en beskrivelse af propagandaens og agitationens opgaver, der klart indsnævrede den sidstes indhold. Vi opererede ganske rigtigt med den forskel mellem propaganda og agitation, at propagandaen henvender sig til de »mest bevidste«, den skal give »mange ideer« til forholdsvis få. Hvor agitationen er den metode man bruger i henvendelsen til masserne, den skal give »få ideer til mange«. Men vi så stort på, at det jo blot er to

forskellige måder at sige det samme på. I stedet satte vi lighedstegn mellem propaganda og strategi, forstået på den måde, at propagandaen (til »de få«) skulle behandle alle revolutionens »store spørgsmål«, mens agitationen (til »masserne«) skulle indskrænke sig til de daglige »små«, taktiske problemer. Indholdet heri er netop økonomismens program: Til masserne snakker vi om den reformkamp de fører her og nu, til de bevidste snakker vi om socialismen.

Klassekampen banker på igen

Ikke desto mindre fortsatte vi traditionen fra 1. periode med, med stor ildhu at føre vore beslutninger ud i livet. Større og større dele af medlemmerne engagerede sig rent faktisk i massebevægelserne, og masseorganisationer af forskellig art, især i fagbevægelsen. KA m-l begyndte at tage enhedsinitiativer på topplan og i alle lokalafdelinger i kampen mod indkomstpolitikken. Vi gik ind i arbejdet med indkaldelse af faglige konferencer, og forsøgte nu - hurtigt sammen med især VS og forbundet Socialisterne - at lægge pres på DKP's og SF's faglige topfolk med henblik på mobiliseringen.

Dette førte ret hurtigt til nye erkendelser, ændring og udvikling af politikken:

— Den gamle faglige linje brød sammen. Medlemmernes aktivitet på arbejdspladserne førte til at de flere og flere steder blev valgt ind i klubbestyrelser, og som tillidsfolk. Men det udartede til gengæld hurtigt til, at nogle af de bedste kræfter i vores organisation mere eller mindre »druknede« i det faglige arbejde, da organisationen jo ikke havde den klare linje, og sammenhængen mellem det daglige massearbejde og den revolutionære strategi som skulle have stivet dem af.

Også udenrigspolitisk skete der fremskridt. Vi kom mere og mere i modsætning til Kinas udenrigspolitik. Allerede kort tid efter 2. landsmøde i 1975 startede en voldsom polemik i KA m-l, med ud-

gangspunkt i Kinas linje over for EF og NATO, overfor massebevægelserne i Portugal, og over for en række nationale befrielsesbevægelser, hvor kineserne klart placerede sig på reaktionens side. Vi tog stilling til fordel for MPLA i Angola. Men desværre brød vi et ellers helligt princip for os: Vi havde fra start haft den linje at al politisk og teoretisk diskussion skulle foregå offentligt, i vores KAMPENS VEJ/Debat. Men holdningen til Kina var for helligt et område. Der blev lukket af udadtil i første omgang.

Vi gjorde efterhånden også op med teorien om, at de to supermagter var »lige farlige« overalt og til enhver tid, og fastholdt - især i polemik mod KFML/KAP - at naturligvis skulle vi forsøge at alliere os med DKP i kampen mod NATO og USA-imperialismen, der nu engang måtte betragtes som vores hovedfjende. Vi gjorde vel at mærke ikke op med »treverdens teorien« som sådan.

»Blok imod socialdemokratiet«

Men det var omkring de nationale spørgsmål at bølgerne gik højest.

Modsætningerne i vores taktiske hovedlinje viste sig tydeligere og tydeligere. 2. landsmøde havde slået fast at aktionsenhedens metode skulle anvendes over for alle politiske strømninger i arbejderbevægelsen, over for alle »kompromispartierne« (Socialdemokratiet, SF og DKP). Men den meget brede massebevægelse imod Hartling - som havde givet stødet til denne erkendelse - døde hen. De fleste socialdemokratiske arbejdere stillede sig tilfreds med at have fået en socialdemokratiske regering i stedet. Bevægelsen skrumpede ind til et mindretal af arbejderklassen, og venstrefløjen, der forsøgte at fortsætte både demonstrationer og lokale aktioner imod indkomstpolitikken. Enkelte af dem - Porcelænsstrejken (juli og august 1976) nåede også et betragteligt omfang, den førte blandt andet til en stor demonstration foran arbejdsgiverforeningen, vendt både mod denne og mod

indkomstpolitikken. Men på god økonomisk vis, var både vi, og resten af venstrefløjen, blot halehæng til denne bevægelse.

Der var ingen bestræbelser fra venstrefløjens side på at udvikle en politik der også kunne drage de socialdemokratiske arbejdere med. Tværtimod formulerede vi, sammen med Forbundet Socialisterne, og VS - teorien om en »blok mod socialdemokratiet« der skulle bestå af SF, DKP og resten af venstrefløjen, og med »konsekvent opposition« til indkomstpolitikken som program. Teorien byggede endvidere på, at man skulle presse »Formandsinitiativet« - ikke bare til konkrete skridt til indkaldelse af konferencer - men til at »lede og koordinere kampen«. Det gav sig blandt andet udslag i et samarbejde specielt mellem KAM-l, FS og VS op til et par faglige landskonferencer. På mange måder et frem-skridt, fordi man gensidigt opdagede at de andre var værd at samarbejde med, og at man var nogenlunde enige om kritikken af socialdemokratiet og indkomstpolitikken. Men selve grundlaget var uanvendeligt, og byggede i virkeligheden på nogle illusioner om SF og DKP og deres faglige ledere. Uanvendeligt og sekterisk, fordi vi som betingelse - grundlag - for formandsinitiativet arbejde, stillede et klart »brud med LO-toppen« - et brud som hverken de socialdemokratiske masser, eller SF og DKP's faglige ledere var i stand til at foretage. Illusorisk fordi det nu engang ikke er muligt at presse SF og DKP til en konsekvent opposition imod socialdemokratiet, da de grundlæggende har den samme opfattelse af vejen til socialismen som dette parti, da det hos dem begge er en uadskillelig del af deres strategi, at socialismen skal nåes i et samarbejde med socialdemokratiet. For FS og VS hang denne teori om »blokken imod socialdemokratiet« endvidere sammen med nogle illusioner om SF og DKP gående ud på at de på en eller anden måde var »mere socialistiske« end socialdemokratiet.

Arbejderregeringen

Når KA m-l på det tidspunkt - 1977 - begyndte opgøret med den linje, så hang det dels sammen med erfaringerne fra de faglige landskonferencer - som jo ikke førte til meget andet end hidsige diskussioner om synet på socialdemokratiet - dels med vores grundlæggende anderledes opfattelse af SF og DKP, som værende ikke-socialistiske partier. Men det hang også sammen med, at vi nu begyndte at tage konsekvensen af vores linje i et andet spørgsmål, nemlig regerings-spørgsmålet. Allerede omkring årsskiftet havde vi formuleret kravet om arbejderregeringen. Og op til 1. maj 1976 sendte ledelsen hele KA m-l ud i en kampagne for at forene hele arbejderbevægelsen om denne parole! Det måtte lide skibbrud i første omgang. Ikke kun fordi det meste af den revolutionære venstrefløj mildt sagt ikke var modne til at tage den diskussion. Men først og fremmest fordi vi anvender parolen håbløst abstrakt. For det første insisterede vi på den, og måtte holde 1. maj alene, da ingen andre ville være med på den. For det andet forstod vi ved en arbejderregering et *regeringssamarbejde* mellem S, SF og DKP - et krav der var helt ude af trit med hvad masserne ønskede på det tidspunkt, og ude af trit med styrkeforholdene, og forskellene i øvrigt mellem disse partier.

Et krav der af SF og DKP's medlemmer måtte opfattes som et forsøg på at presse dem til højre. Tilmed var det småt med konkrete krav fra vores side, til et sådant regeringssamarbejde. Det var også helt entydigt den gamle »afsløringstaktik« der drev os. Hovedbegrundelsen for at kæmpe for sådan en regering, var ikke den kendsgerning som størstedelen af venstrefløjen efterhånden har fået øjnene op for (ikke mindst efter Schlüters ankomst), at socialdemokratiet, sin borgerlige karakter til trods, er mere påvirkelig end åbenlyst borgerlige regeringer, med hensyn til arbejderklassens reformkamp. Be-

grundelsen var til at begynde med at alle arbejderpartierne skulle bringes i fedtefadet ved at administrere kapitalismen, så de kunne afsløre sig over for masserne.

Altsammen klare efterslæb af den gamle sekterske holdning. Med til at forhindre at vi kunne vinde frem med denne politik, var også en grim højrefløj som blev begået under valgkampen i februar 1977. Her sendte vi et brev til VS, med nogle spørgsmål og politiske betingelser for at støtte dem i valget. En udmærket fremgangsmåde, bortset fra at betingelserne gik ud på at VS skulle fremføre vores arbejderregeringspolitik i sin helhed, *vel at mærke også forpligte sig til ikke at vælte en socialdemokratisk regering før der var sikkerhed for at den kunne erstattes af noget der var mere venstreorienteret.* Hvad der jo i praksis måtte betyde, at VS skulle gentage SF's fejl fra »det røde kabinet« og stemme for den ene forringelse efter den anden. Fejlen blev hurtigt rettet, der blev begået omfattende og offentlig selvkritik, og den er ikke siden begået. Men det var naturligvis en »lækkerbid-sken« for de mange modstandere af overhovedet at beskæftige sig seriøst med reformkamp og regeringsspørgsmål, som den revolutionære venstrefløj var oversvømmet af den gang.

Polemik om parolen

Vores offensiv omkring arbejderregeringspolitikken, førte ikke desto mindre til en rasende polemik mod hele resten af den revolutionære venstrefløj, og SF og DKP, samt ikke mindst inden for KA m-l selv, ligesom vi begyndte omfattende diskussioner af hele spørgsmålet om taktikken over for socialdemokratiet. Det førte til, at vi på den ene side holdt fast i den grundlæggende afgrænsning vi hele tiden havde foretaget mod SF og DKP's udgave af en sådan politik: En reformistisk arbejderregering er en borgerlig arbejderregering, og et brud med de borgerlige partier er ikke i sig selv noget brud med borgerskabet. En sådan regering kan

ikke tage skridt på vejen til socialismen, og den kan kun under et pres »fra neden« tvinges til at give indrømmelser til arbejderklassens reformkrav. Det var samtidig en afgrænsning over for RSF's udgave af denne politik, idet de jo netop rejste (og rejser) det illusoriske krav om at alle arbejderpartier skal gå sammen for at gennemføre et »revolutionært overgangsprogram«. Over for »venstre« radikalerne i KAP, FS og VS, slog vi fast at det nu engang er nødvendigt at have et svar på regeringsspørgsmålet som det står under kapitalismen. Ikke bare fordi arbejderne vil have sådan et svar, men fordi socialdemokratiet, i kraft af sin afhængighed af fagbevægelsen og arbejderklassen, og i kraft af sin egen classesammensætning, er mere påvirkelig over for arbejderklassens reformkamp, end de åbenlyst borgerlige partier. Samtidig erklærede vi os enige med VS i, at man *ikke* skulle sluge nogen som helst forringelser for at holde sådan en regering ved magten, og kritiserede samtidig VS for gennem forskellige »mistillidsdagsordener« at give masserne det indtryk at det skulle være fordelagtigt at vælge sådan en regering ved hjælp af et flertal sammen med de borgerlige partier.

Arbejderregeringsparolen ned på jorden

Men som så ofte før var det begivenheder i klassekampen, der gjorde at vi kunne komme videre end disse, stadig ret abstrakte principielle retningslinjer, og ned til en mere virkelighedsnær udformning af politikken. Februar-valget i -77 gjorde at der fremkom muligheder for et »andet flertal«, bestående af de fire arbejderpartier og Retsforbundet (og i nogle spørgsmål De Radikale). Samarbejdsudvalget mod Ejerlejligheder (SME) begyndte en aktivitet for at dette flertal også blev *brugt*, nemlig til at stoppe udstykningen af ejerlejligheder. Og i august -78 indgik venstrefløjspartierne og Retsforbundet (på DKP's initiativ) en »*fælleserklæring*«

der gik ud på at få det »andet flertal« brugt i langt flere spørgsmål.

Omsider fik vi arbejderregeringspolitikken ned på jorden. For det første indså vi, at det ikke kunne nytte at stille krav om denne parole indgik i ethvert blot nogenlunde omfattende enhedsgrundlag, og at en kamp med de dele af venstrefløjen der kunne enes om kritik af indkomstpolitikken, omend på et sektersk grundlag i forhold til de socialdemokratiske arbejdere, var bedre end ingenting. Vi indså, at arbejderregeringsparolen i den nuværende situation måtte bruges som »agitations- og propaganda-parole« og ikke som »aktionsparole«. Vi indså at den aktuelle udformning af denne politik måtte være krævet om at få brugt det »andet flertal«, og at det netop var i denne udgave der var mulighed for at samle socialdemokratiske arbejdere i et pres på deres regering.

Og at næste skridt, det man skulle agitere for som afløsning af det »andet flertal« må være - ikke et regeringssamarbejde mellem SF og DKP og socialdemokratiet - men et *flertal af arbejderpartierne* - hvor en samlet venstrefløj forsøgte at presse mest muligt ud af en socialdemokratisk mindretalsregering. Derfor indledte vi mere målbevidste bestræbelser på at overbevise især VS, men også SF og DKP om nødvendigheden af at samle sig på en fælles politisk platform, en række fælles krav til både den nuværende og en kommende socialdemokratisk mindretalsregering. Ligesom vi kritiserede dem for, at de i realiteten ikke arbejdede for deres egen »fælleserklæring« sammen med Retsforbundet, på trods af at den kunne blive et vigtigt redskab i mobiliseringen af de socialdemokratiske arbejdere, og fremme modsætningerne i socialdemokratiet. Samtidig begyndte vi mere konkret at arbejde med hvordan en sådan fælles platform for venstrefløjen kunne se ud, idet vi byggede på de progressive af kravene fra en række masseorganisationer, og fra venstrefløjens egne programmer og erklæringer. Hvad der yderligere

bidrog til en mere nuanceret opfattelse af linjen i det parlamentariske spørgsmål, var februarvalget i -77, hvor vi for første gang førte »kryds DKP-linjen« ud i praksis. Held i uheld, så førte vi landsmødedokumenternes anvisninger meget slayisk ud, og fik de uundgåelige øretæver for den sekteriske »afsløringsbegrundelse«. Det førte til en grundig opsummering, og nogle mere smidige principper (Se KAMPENS VEJ 23/78).

Partiopbygningen: KFML/KAP og Forbundet Socialisteme

Også i partiopbygningen og synet på resten af venstrefløjen skete der fremskridt. KA m-l havde i 1976 og 1977 været meget aktiv, både på topplan og lokalt plan, for at realisere den »enhedsfront mod indkomstpolitikken« som vi udmøntede vores nye taktiske principper i. Selv om den som nævnt havde mange sekteriske træk stadigvæk, så førte det rent faktisk - da andre dele af venstrefløjen også efterhånden indså nødvendigheden af et mere effektivt samarbejde - til fælles aktivitet på en del punkter. Uden for dette samarbejde stod KFML, der nu for fuldt drøn forsøgte at føre den linje ud i livet, som KA m-l havde forladt i sin første periode: afgrænsning til alt og alle, parret med energiske bestræbelser for at få lokale aktioner op at stå. KFML's deltagelse i nogle strejker, gjorde at de nød borgerskabets bevågenhed, som »kinesere«, og blev fremdraget i borgerpressen som lysende eksempler på hvor sekteriske venstrefløjen var. Blandt nogle studerende og yngre arbejdere blev det taget som udtryk for hvor revolutionære og principfaste de var, og KFML fik sit opsving. Det forledte dem selv til at tro, at tiden nu var kommet til at »danne partiet«. Deres fremmarch gjorde også indtryk i dele af KA m-l, og ledelsen her følte sig foranlediget til at barsle med en hel lille bog »KFML/KAP de moderne radikalister« - en ret ulidelig gennemhegling af KFML's programforslag til parti-

dannelsen, spækket som den var med klassikercitater. Den gav imidlertid udtryk for en helt ny erkendelse hos os: Vi havde gennem vores samarbejde med andre dele af venstrefløjen set, at der rent faktisk fandtes en række organisationer som fortjente navnet revolutionær, for så vidt som de ligesom os havde indset revolutionens nødvendighed, støttede massernes militante aktionsformer, deltog i en revolutionær kritik af socialdemokratiets politik, og mente at der burde dannes et revolutionært parti som alternativ til de »gamle arbejderpartier«. Som alternativ til KAP's hovedløse partidannelse opstillede vi derfor den plan, at der måtte iværksættes en omfattende teoretisk debat, på hele den revolutionære venstrefløj, sideløbende med at man fik en fælles praksis - nemlig arbejdet med at udforme og sprede revolutionær masseagitation - og at både partiprogram og partidannelse kunne vokse ud af sådan en proces.

Denne plan blev rent faktisk forsøgt iværksat. Vi indledte et samarbejde med Forbundet Socialisterne - som vi på det tidspunkt (vinteren og foråret -76-77) var mest enige med om de taktiske spørgsmål: »fronten imod socialdemokratiet«. Det udmøntede sig i to fælles overenskomstaviser, og i tidsskriftet RØD DEBAT. Det erklærede formål for RØD DEBAT var netop at være forum for den omfattende teoretiske afklaringsdebat på venstrefløjen, og dem som denne offensiv først og fremmest sigtede mod, var naturligvis VS.

Projektet var ret enestående i det »nye venstres« historie, og hver for sig gik både vi og Forbundet Socialisternes vel og legede med tanken om at det i det mindste kunne føre til samme praktiske resultat, som ved samlingen af KA m-l i sin tid. Der var også ret stor interesse for det til at begynde med, første nr. blev hurtigt udsolgt (1000 eks.). Det hele gik imidlertid i vasken, af flere grunde:

— VS afviste at være med i det, med den begrundelse at man ikke selv var in-

ternt afklaret og derfor ikke kunne indgå i sådan en debat. Og det lykkedes ikke at få enkelte VS'ere til at bidrage. Også de andre grupper, KAP, RSF og KF, afviste at indgå i redaktionen. Men RSF bidrog dog med nogle artikler.

— De to organisationer bag bladet var ikke alene i stand til at fastholde interessen om det.

De 3 numre der nåede at udkomme handlede ikke om meget andet end regeringsspørgsmålet, og taktikken over for socialdemokratiet. Og begge dele blev vi mere og mere uenige om efterhånden som debatten skred frem.

— Samtidig begyndte vi at orientere os i hver sin retning. Forbundet Socialisterne begyndte at pusle med tanker om »samlingsforhandlinger« med VS - der også var i kraftig fremgang på det tidspunkt, og som både KF og Gr. 5 var på vej ind i. Forbundet Socialisterne udkastede - eller rettere byggede videre på en gammel teori fra deres side - om det »forenede revolutionære venstre«. Det vil sige en organisatorisk samling hvor man så bort fra de strategiske uenigheder, og kun samlede sig om de taktiske opgaver: kampen mod indkomstpolitikken. Men dels var der indbygget en modsigelse i FS' teori her, idet deres opfattelse af kampen mod indkomstpolitikken jo hang snævert sammen med strategien for en blok imod socialdemokratiet. Dels havde KA m-l's uenigheder med resten af venstrefløjen om aktionsenhed, enhedsfront og arbejderregering bestyrket os i den gamle teori om KA m-l som »kimen« til partiet: Godt nok var der andre revolutionære end os, men vi var nu engang de eneste marxist-leninister.

Begyndende opløsning

— Hvor sagen var, at vi nu - ved slutningen af 1977 - havde endnu mindre at have den opfattelse i end på noget andet tidspunkt. Den organisation, der skulle føre de taktiske landvindinger vi havde gjort, ud i livet, begyndte at vise tegn på stagnation

og opløsning. Det skyldes flere ting:

— Næsten alle ændringer i den politiske linje var blevet gennemført supercentralistisk. Medlemmerne blev kastet ud i initiativer i forhold til resten af venstrefløjen, uden at tingene var diskuteret ordentlig igennem. Slagsmålene kom først bagefter.

— Alle tog 2. landsmødes parole om »proletarisering« og forankring blandt masserne meget alvorligt. Det førte til at vi spredte os i et utal af masseorganisationer, og meget hurtigt også fik mere eller mindre ledende poster, ikke mindst i fagbevægelsen, med deraf følgende konsekvenser for det interne arbejde i en så lille organisation. For at det ikke skulle være løgn, havde vi allerede i 1976 taget initiativ til oprettelsen af nye »masse«-organisationer, nemlig RØDE-STJERNE-boldklubberne i Odense, København og Horsens.

— Endelig var alle enige om forestillingen om KA m-l som »kimen« til partiet, og det gav sig udslag i at den lille håndfuld mennesker ved siden af massearbejdet tog et utal af organisatoriske opgaver op: Hver afdeling skulle hurtigst muligt have sin egen boghandel, holde stribevis af offentlige møder, alene eller sammen med andre. Hver by skulle også helst have sin kultur- og musikgruppe. Vi øgede bladets udgivelseshyppighed og sidetal, og udgivelserne på vores forlag ARBEJDERFORLAGET.

Reaktionen blev i første omgang stigende passivitet, dernæst (i sommeren - 77) en voldsom »kritikkampagne« hvor hovedskytset blev rettet mod ledelsen for dens centralistiske arbejdsstil. Ved fælles anstrengelser lykkedes det dog at dreje kampen i retning af de politiske og teoretiske problemer, hvor det især var aktionsenhedens metode, taktikken over for, og synet på socialdemokratiet, samt arbejderregeringspolitikken der stod kamp om. Dette førte til, at vi begyndte at se vores praksis i et nyt lys: at »masselinjen« havde ført til, at vi i stedet for at bekæm-

pe spontaneismen i arbejderbevægelsen blot var blevet en passiv afspejling af den. Vi - eller i hvert fald ledelsen - begyndte mod slutningen af 2. periode at indse, at vi i realiteten blot var spundet fra den ene grøft til den anden: Fra 1. periodes opfattelse af at man udelukkende skulle henvende sig til de »bevidste arbejdere«, til 2. periodes opfattelse af at man kun kunne vinde de bevidste, ved at »lede masserne« (Se KAMPENS VEJ/Debat nr. 24/25 s. 15, og nr. 34 s. 17). Ledelsens reaktion herpå, var at iværksætte et utroligt ambitiøst projekt, nemlig fremstillingen af et omfattende program, med svar på alt mellem himmel og jord, et program der skulle have et mægtigt slag mod splittelsen i den revolutionære bevægelse.

3. periode: Langstrakt opløsning

Kongressen i efteråret 1978 markerer overgangen til tredje og sidste periode i vores udvikling: En langstrakt opløsningsproces, der tvinger os til et fornyet opgør med økonomismen - et opgør som imidlertid forsinkes af indgangen i Fælles Kurs Klubben, og som også fører os over i nye fejl.

Fremskridt i teorien

Kongresdiskussionerne varede det meste af et år, og ¾ af organisationen blev - tilsyneladende - forenet om det meget omfattende program. Her blev indføjet de væsentlige landvindinger vi havde gjort i perioden. De hidsige diskussioner om aktionsenheden, regeringsspørgsmålet og taktikken over for socialdemokratiet, samt de mange flere erfaringer fra massearbejde og enhedsarbejde på venstrefløjens var baggrunden for en mere præcis analyse af de politiske partier (specielt i arbejderbevægelsen), og en formulering

af principperne for aktionsenhed og arbejderregeringspolitik der i det store og hele stadig er gyldig for os idag (når man vel at mærke skræller »komintern-fraserne« væk).

Vi var i stand til at udforme forholdsvis konkrete resolutioner om det faglige arbejde, og om boligarbejdet (vi havde haft mange aktivister i lejerbevægelsen). Udenrigspolitisk gjorde vi op med kinesiernes »tre-verdensteori«, og tog så småt hul på en mere realistisk vurdering af Sovjetunionen. Vi tog afstand fra teorien om Sovjet som et »fascistisk diktatur af Hitler-typen«, og satte et forsigtigt spørgsmålstegn ved »social-imperialisme-teorien«. Hvad Stalin angår, blev der sat et forsigtigt og selvmodsigende spørgsmålstegn ved hans ufejlbarlighed. I synet på resten af venstrefløjens, formulerede vi det fremskridt, at vi var en del af en revolutionær bevægelse der omfattede VS og smågrupperne, og enkelte

medlemmer i de reformistiske arbejderpartier, og at alle revolutionæres »taktiske hovedopgave« måtte være at bidrage til samlingen af marxisterne i en organisation, gennem at iværksætte en omfattende »teoretisk meningsudveksling«. Hvad selve indholdet i den revolutionære agitation angår, gjorde vi i *princippet* også op med de retningslinjer som vi hidtil havde kørt efter. Den måtte omfatte *alle* klassekampsspørgsmål, lige fra »dagskravene«, over »overgangskrav« til egentlige socialistiske krav. Man måtte ikke undlade at agitere blandt masserne for alle disse krav. Det afgørende var ikke »hvilke krav der kunne rejses idag« - for det kan de alle. Det afgørende er i sin agitation at forklare de vidt forskellige *betingelser* der skal opfyldes, de vidt forskellige *styrkeforhold* mellem klasserne der er forbundet med de forskellige krav.

Dogmatismen fortsætter

Men på afgørende punkter er 78-programmet også en fortsættelse af de gamle fejl. I ord erkendte vi at »*marxismen-leninismen er en videnskab der selv er underlagt dialektikkens love*«, altså at den også må udvikles og dermed forandres af os selv. Men i samme åndrag beskrev vi den stadig som et afsluttet og samlet system, der blot skulle »anendes« på danske forhold. Samtidig med at vi satte spørgsmålstejn ved Stalin, skrev vi uden videre hans definition af leninismen af: »Leninismen er marxismen i imperialismens og den proletariske revolutions epoke. Leninismen er den proletariske revolutions teori og taktik i almindelighed, det proletariske diktators teori og taktik i særdeleshed«. Med andre ord: Lenin har i alt væsentligt sagt (oven i købet i »særdeleshed«) hvad der er værd at sige om den socialistiske revolution og proletariatets diktatur, det skal blot »tillempe«. Dermed viderebragte vi også Stalins forskellige forvrængninger af Lenins tanker, for eksempel teorien om »socialismen i et

land«! På den baggrund var programmets afsnit om det »socialistiske program« jo aldeles heller ikke skitsen til et sådant, men blot et opkog af Det kommunistiske Manifest, af Lenins »Staten og revolutionen« og Kominterns retningslinjer for socialistiske programmer fra 1928. Vanen tro, var afsnittet om taktikken da også belagt med skjulte og åbenlyse citater fra forskellige KOMINTERN-dokumenter, denne gang dog fortrinsvis fra den 7. verdenskongres, hvor vi også snuppede forestillingen om det revolutionære masseparti der skulle komme til verden i en fjern fremtid ved enhedsforhandlinger med partier der idag er reformistiske men som muligvis kunne påvirkes i revolutionær retning. Og ligesom sidste gang, gik vi elegant uden om hvad disse retningslinjer fra den 7. verdenskongres var blevet brugt til.

Teorien om »socialfascismen« var dog blevet manet i jorden, uden nogen modstand af betydning. »Korporativ-staten« nåede lige akkurat at få sneget sig ind i den faglige resolution, men det er lidt misvisende for, hvordan de fleste KAM-l'ere så på det på den tid. »Korporative tendenser« er et mere dækkende udtryk for hvordan fagbevægelsens udvikling blev opfattet.

... og sekterismen i partiopbygningen

Trods fremskridt i synet på resten af venstrefløjen, var vi heller ikke i stand til at komme ud over den kombination af sekterisme og økonomisme der havde kendetegnet os siden stiftelsen. Vi fastholdt illusionen om os selv som de eneste der »systematisk forsøger at bygge politikken på marxismen-leninismen«. Vi opstillede også nogle betingelser for samling med andre, som på forhånd umuliggjorde samling. Vi krævede enighed om det teoretiske grundlag (hvor vi udtrykkeligt henviste til vores eget programs indledende afsnit herom), vi krævede enighed om

hovedlinjen for strategien og taktikken, om aktionsenhedens metode, og om vore egne organisatoriske principper. Programmet gjorde sig da heller ikke nogen som helst overvejelser om hvordan vi skulle komme igang med den »systematiske meningsudveksling« med de andre revolutionære. Løsningen var stadig: »Styrk KA m-l« gennem mere massearbejde (det skulle efter programmets mening være en forudsætning for at komme til at diskutere med andre) og ved at øge ARBEJDERBLADETS kvalitet og omfang«.

Selv om programmet rummer mange udmærkede analyser af klassekræfterne nationalt og internationalt, må man altså nok sige, at det som helhed var et halsbrækkende forsøg på at trække en langsomt druknende smågruppe op ved hårene.

Splittelsen begynder

Men kongressen viste de modsætninger som fandtes, og som nok burde have sagt os, at intet af det kunne realiseres. Under selve kongressen mistede vi 15% af medlemmerne, anført af afdelingen i Ålborg. De kom med nogen rigtig kritik af økonomismen, men deres alternativ var at opgive de taktiske landvindinger, og vende tilbage til den »selvstændige kampe« (de »vilde strejker, skub fagforeningen til side o.s.v.«) i forening med »studier« af klassikerne og omfattende økonomiske analyser af kapitalismen (siden realiserede disse kammerater en del af det, idet de begyndte at studere Lenins »Hvad må der gøres?« om igen).

En større gruppering blev anført af afdelingerne i Århus og Kolding. De stillede sig på et midterstandpunkt i striden om arbejderregeringspolitikken. Denne politik var god nok sagde de, den var bare ikke aktuel i dag, fordi socialdemokratiet afviste et samarbejde til venstre, og vi var for små til at tvinge dem til det. En tredje gruppering (et knebent flertal) sluttede helt op om de nye principper for taktikken, men heriblandt var der mange som

var indædte modstandere af at diskutere med de »småborgerlige pædagoger og studenter« i VS og de andre smågrupper. Vi skulle udelukkende koncentrere os om massearbejdet, og om at diskutere med DKP.

Med noget »skiftende flertal« fik den gamle ledelse så sit program igennem. Den var klar over at der ikke var noget aktivt flertal bag de virkeligt »ømme« punkter som aktionsenhed, regeringsspørgsmål og debat med andre revolutionære. Den valgte at føre kongressens beslutninger ud for fuldt drøn alligevel (andre muligheder gaves jo heller ikke). Dannelsen af SV-regeringen kort tid før kongressen, var da også en »appelsin i turbanen« på vores arbejderregeringspolitik. De modsætninger vi hele tiden havde påpeget i socialdemokratiet, slog nu ud i lys lue, det blev lettere at konkretisere arbejderregeringspolitikken, og det skete blandt andet i form af et konkret forslag til »venstrefløjens samarbejdsaftale« i kampen mod socialdemokratiets højredrejning. Forsøget på at få debatten igang på venstrefløjens så man derimod ikke noget til, ledelsen var totalt rådvild med hensyn til hvordan det skulle finde sted, og hjælp kom der ikke noget af fra andre dele af forbundet. Agitationen for dagskravene fortsatte altså med at oversvømme bladet og agitationen i det hele taget.

Udsivning i alle retninger

Virkningen udeblev heller ikke. Medlemmerne begyndte at sive lige så stille og roligt i forskellige retninger. Nogen til VS, fordi de var ved at brække sig over »det andet flertal« og »arbejderflertal«, som bladet var oversvømmet med artikler om. Men selvfølgelig også under indtryk af at VS trods alt også forandrede sig, fik en mere anvendelig faglig politik, og i et par valgkampe havde vist sig som det parti - der gennem især Preben Wilhjelts »kløgtige spørgsmål« - i realiteten lagde mere pres på socialdemokratiet for at bruge

det »andet flertal«, end DKP med sine tamme fraser. Enkelte medlemmer sivede dog til DKP, ud fra den vurdering, at når det alligevel kun drejede sig om aktionsenhed og arbejderregering, så kunne man lige så godt være der (hvor der også var flere arbejdere). Atter andre sivede ud til politisk passivitet, men mumlende noget om, at de hellere ville ud i bevægelserne end deltage i den sekteriske partiopbygning der alligevel ikke blev til noget.

Ny offensiv imod økonomismen

Situationen tvang os til at åbne diskussionen om hele det hidtidige grundlag for arbejdet. Der blev gjort et tilløb med den diskussion om en styrkelse af ARBEJDERBLADET som 78-kongressen havde fastsat. Det blev det første spæde forsøg på et opgør med økonomismen i dens nye udgave, den ensidige satsen på dagskravene. Striden stod, om vores blad skulle være et »rødt ekstrablad« der indskrænkede sig til økonomiske afsløringer, og til at fremlægge linjen for kampen for dagskravene. Eller om det skulle være et »redskab for revolutionære aktivister«, der henvendte sig langt snævrere, idet det skulle give den alsidige propaganda, som skulle være baggrundsstof og skyts til de revolutionære i deres agitation for socialismen. Men da opfattelsen af KA m-l som de eneste marxister, der var i stand til at udvikle denne omfattende politik stadig stak dybt, så var ledelsens omfattende planer for den »revolutionære aktivist-avis« blot et forsøg på en organisatorisk løsning af et politisk problem, nemlig det problem at KA m-l i realiteten ikke vidste hvordan det skulle gribe partiopbygningen an. (Se den ellers livlige bladdiskussion i ARBEJDERBLADET i foråret 1979. Kan specielt anbefales VS'ere!).

Selv om ledelsen altså igen - med nogen møje og besvær - fik samlet et flertal omkring sin linje, så nyttede det ikke no-

get. Ved årsskiftet 79-80 kunne vi konstatere at ARBEJDERBLADET nu var blevet udgivet i 10 år, at oplaget stadig faldt, og at KA m-l's medlemstal var halveret siden kongressen i 78. Og at de fleste udmeldelser var begrundet i, at folk hellere ville deltage i forskellige massebevægelser end i partiopbygningen. Der måtte altså være noget grundlæggende galt siden man kunne få *den* begrundelse fra medlemmer af en organisation der mere end de fleste andre havde snakket om partiopbygning. I en selvkritisk jubilæumsartikel (nr. 20/79) foreslås følgende: Årsagen er at vi i *praksis* ikke har holdt fast i partiopbygningen, dels ved at *praktiske initiativer* til at etablere kontakt og diskussion med andre revolutionære, med henblik på samling, har været undtagelsen, dels ved at afgrænsningen over for de tre »gamle« arbejderpartier stort set har gået på deres taktik, og ikke været en gennemgribende kritik af deres program og politik i sin helhed. Begge dele udtryk for, udslag af den sekteriske opfattelse af KA m-l som »kimen« til partiet. Og spørgsmålet rejses? Hvordan bidrager vi mest effektivt til samlingsprocessen?

Ny partikamp

Det blev startskuddet til at bladet ændrede karakter. Det begyndte at beskæftige sig mere seriøst med de forskellige strømninger på den revolutionære venstrefløj - især med VS der jo netop havde fået fremgang ved opslutningen af KF og Gr. 5. I et noget mere sobert sprog end tidligere, når andre smågrupper behandles, afgrænsede vi os fra henholdsvis Gr. 79 og Faglig Fællesliste. Det var dog tydeligt, at formålet med artiklerne ikke så meget var at komme i alvorlig diskussion med de forskellige retninger inden for VS, men et forsøg på at stoppe den udsivning til VS som foregik fra KA m-l. Det førte også til grundigere behandling af DKP's program og strategi, ikke mindst fremskyndet af de skærpede modsætninger i dette parti.

Men det blev også startskuddet til en ny kamp inden for KA m-l, nemlig mellem dem der helst ville indskrænke aktiviteten til arbejde i bevægelserne (specielt fredsbevægelsen) og med den begrundelse ville opløse KA m-l. Og så flertallet, der ville fortsætte partiopbygningen. »Bevægelsesfolkene« angreb samtidig hårdt, og med mange rigtige argumenter vores bindinger til KOMINTERN-traditionen. Men da de viste sig at være modstandere af opbygningen af et revolutionært parti som sådan, (og for en gammel ledende kammerat som Poul Villaumes vedkommende gled i retning af »eurokommunismen«), og da flertallet ikke turde gå alvorligt ind i diskussionen om vores dogmatiske bindinger, så skete der ingen fremskridt på det punkt.

Kongres i juni 1980

Samtidig var der dukket en ny »stjerne« op på venstrefløjens brogede himmel. I december 79 blev Fælles Kurs Klubben stiftet af hovedsagelig forhenværende DKP'ere og DKU'ere, med Preben Møller Hansen og Jørgen Tved som topfigurer. Men en del af KA m-l's faglige folk deltog også. Dette bidrog til at vi på vores kongres i juni 1980 på en og samme gang kunne gøre væsentlige fremskridt i forståelsen af hvad vores opgave egentlig var, og hvordan den skulle løses, samtidig med at vi lagde os på en kurs der i praksis betød fortsættelse af fejlene, samt tilkomsten af nye.

Landvindingen er, at vi omsider måtte se i øjnene at vi ikke var de eneste marxister i dette land, at vi ikke alene var i stand til at løse den store opgave der hed udarbejdelsen af konkret klasseanalyse, program, strategi og taktik. Vi indså at man ikke kunne forholde sig kompromisløst til samlingen af marxisterne i en organisation, og at man måtte begynde at overveje hvori en samlende platform kunne bestå - en platform der altså endnu ikke var partiprogrammet, men netop et ar-

bejdsgrundlag for en større samling. Som et led i samlingsprocessen, lavede vi en analyse af situationen i arbejderbevægelsen, og specielt i den revolutionære del, hvor vi udpegede økonomismen som hovedfaren. Vi forsøgte også at opstille en række mere præcise diskussionsspørgsmål til os selv, og til den øvrige venstrefløj, og lancerede påny ideen om et fælles debatblad som det skriftlige forum for diskussionen. Samtidig opgav vi ideen om KA m-l som »kernen« til partiet, idet vi nedlagde ARBEJDERBLADET, og meldte os ind i Fælles Kurs Klubben.

Tiden i FKK

På mange måder lå der altså nogle rigtige principper til grund for at vi gik ind i FKK. Det var et udtryk for at vi havde opgivet den sekterske holdning til revolutionære af andre retninger.

Samtidig opretholdt vi KA m-l som fraktion, fordi vi udmærket godt vidste - og også gav klart udtryk for over for FKK - at der var nogle principielle uenigheder, både i synet på aktionsenheden, på regeringsspørgsmålet, på Sovjetunionen, og ikke mindst på spørgsmålet om hovedopgaven (idet vi kritiserede FKK's »tværsocialistiske« formålsparagraf). Vi opretholdt også KA m-l som fraktion, for mere organiseret at tage initiativ til det teoretiske arbejde (hvilket rent faktisk også skete, i form af arbejdsgrupper omkring klasseanalyse, statens rolle, og senere omkring Sovjet og Østlandene). Endelig var det et erklæret mål, at KA m-l også skulle bruges til at opsoge diskussionerne med andre på den revolutionære venstrefløj.

Alligevel er det slående, at vores kongres i juni 1980 overhovedet ikke diskuterede spørgsmålet om at melde sig ind i VS, for den nye erkendelse vi var kommet til, kunne med lige så stor ret have været brugt som argument herfor. Når det ikke skete, skyldtes det et samspil af flere faktorer:

— Vi så splittelsen i DKP som en bekræftelse af en gammel forestilling hos

os om, der et eller andet sted på DKP's venstrefløj var nogen at bygge på.

— Vi overvurderede Preben Møller Hansens og Jørgen Tveds vilje til afklaring af de strategiske uenigheder.

— Vi overvurderede mulighederne af alliancen med Jannick Kofoeds gruppe af forhenværende DKU'ere (til vores undskyldning tjener at de rent faktisk havde en langt mere åben holdning både til aktionsenhed, og diskussion af Sovjetunionen m.m., end det senere blev tilfældet).

— Disse fejlurderinger var imidlertid kun mulige, fordi vi endnu ikke havde turde tage opgøret omkring vores eget startgrundlag: den dogmatiske holdning til hele den »kommunistiske tradition« specielt til Sovjets og Kominterns linje i 20'erne og 30'erne, og til kinesernes og albanernes videreførelse af den.

— Hertil kom, at størstedelen af vores faglige aktive kammerater allerede var med i FKK, og at KA m-l som helhed d.v.s. i »sindet« omend ikke når der skulle vedtages resolutioner - stadig stak dybt i nogle gamle opfattelser: Dels opfattelsen af at *aktionsenheden*, var hovedmidlet til at tilføre arbejderklassen revolutionær bevidsthed, dels opfattelsen af VS og resten af venstrefløjen som nogle håbløse småborgere.

I FKK kunne man få tilfredsstillet sine arbejderistiske tilbøjeligheder.

En sidste medvirkende faktor var, at ingen del af VS på noget tidspunkt havde vist interesse for at diskutere med os. I øvrigt vurderede vi det sådan, at KF's og Gruppe 5's indgang i VS, forholdsvis hurtigt ville få VS til at revne, og så var det lige så fornuftigt at bidrage til det »udefra« ved at få FKK op at stå.

Det kom ikke til at gå sådan. Kun lidt over halvdelen af de lidt over 40 der vedtog at gå ind i FKK viste sig overhovedet i det praktiske arbejde. Kun et lille mindretal engagerede sig i de studiegrupper vi nedsatte. Disse grupper havde også stort besvær med at få styr på arbejdet, hovedsagelig fordi studierne var løsrevet fra en

politisk kamp, og fordi det ikke lykkedes at få andre i FKK til at gå med i dem. Stille og roligt blev vi selv trukket med ned i det økonomitiske hængedynd, som FKK var udtryk for.

Vi forsøgte ganske vist at gå imod strømmen på en del punkter. Vi tog kampen op omkring principperne for aktionsenhed, som det hurtigt viste sig at Møller Hansen og Tved ikke havde ret meget af, og som Kofoed-gruppen og Forbundet Socialisternes medlemmerne var inkarnerede modstandere af. Vi engagerede os i FKK's skolingsarbejde, og arrangerede debatkonferencer om Polen, om socialismens og kommunismens principper, om situationen på venstrefløjen og hvad der måtte gøres. Men dels interesserede det ikke resten af FKK, dels gled vi selv i svinget på afgørende punkter. Bestræbelserne på - samtidig med deltagelsen i FKK - at søge kontakt med andre på venstrefløjen med henblik på de strategiske diskussioner, blev kun udviklet i Odense, hvor FKK-afdelingen da også efterhånden nåede et udmærket samarbejde med VS, både om den praktiske politik, og om forskellige skolingsaktiviteter. Under kommunalvalget i København førte vi kamp mod Kofoed-gruppens og FS'ernes modstand mod reformpolitik idet hele taget, men havnede som halehæng til Jørgen Tveds person-kampagne, vel at mærke på et politisk grundlag der ikke afveg så meget fra VS' at det berettigede til selvstændig opstilling.

Da krigretsstilstanden blev indført i Polen forspilte vi en oplagt chance for at sætte tryk på diskussionerne og erfaringerne herfra. Vi tog ganske vist - meget mod de forhenværende DKP'eres vilje - initiativ til en debatkonference om situationen i Polen. Vi vedtog også en KA m-l-resolution som blev offentliggjort i SoDa, som fordømte Jaruielskij, og støttede Solidaritet som den eneste aktuelle klasseorganisation (samtidig med at vi påpegede dens modsætningsfyldte sammensætning, og slog til lyd for revolutionær

ledelse). Men i »aktionsenhedens hellige navn« - eller snarere af frygt for at komme i mindretal - undlod vi at lægge en sådan en resolution frem til afstemning i FKK's landsledelse. Det ville ellers have sat mere skub i afklaringsprocessen i FKK, og blandt os selv. Det skal dog nævnes, at vores folk i Odense pyntede lidt på det, ved at de tog initiativ til at FKK's afdeling der, udsendte en resolution der fordømte pamperne og støttede »Solidarnosc«. I stedet blev vi mere og mere handlingslammede. Begivenhederne i Polen viste, at en del af os (specielt medlemmerne i Århus) var mere enige med de forhenværende DKP'ere i synet på Sovjet og Østeuropa. Samtidig skrumpede FKK ind. De enkelte VS'ere der var med ved dannelsen, var sivet for længst. Kofoed-gruppen gik ud fordi FKK ikke hurtigt nok kunne erklære sig for »partidannede« og fordi KA m-l'erne fik vedtaget deres principper for aktionsenhed og reformkamp. FKK blev mere og mere en tom skal, der blot skulle være et redskab for personerne Hansen og Tved. Det resulterede så i den sidste splittelse i KA m-l, hvor en 10-15 stykker forlod FKK efter at have foreslået organisationen nedlagt. 5-6 stykker blev, men desværre uden at fremlægge nogen linje for hvordan de vil bruge FKK.

Nye fejl

Men handlingslammelsen hang også sammen med at der havde sneget sig nogle nye fejl ind i vores praksis, nogle fejl som ikke tidligere har gjort sig gældende i KA m-l's udvikling. Tidligere havde vores teoretiske arbejde - hvor dogmatisk det end måtte være - altid være snævert forbundet med den politiske kamp - kampen inden for vores egen organisation, klassekampen i samfundet og overden. Og i kampen inden for KA m-l kan der nævnes meget få eksempler på, at vi har forsøgt at strikke vattede kompromisformuleringer sammen, når det drejede sig om at tage stilling til den prak-

tiske politik. Her var ingen nåde og barmhertighed, man diskuterede, studerede, sternte om tingene, og så var det om at føre dem ud i praksis. Men de studier vi satte igang omkring klasseanalyse, statens rolle, Sovjet og så videre, blev ikke drevet af samme vilje til *politisk* afklaring. Af angst for at havne i nye dogmatiske vurderinger, og - nok så meget - også af angst for at splitte den smule der var tilbage - blev der studeret og diskuteret i øst og vest. På samme måde med den *samlingslinje* som vi havde lagt på kongressen i juni 1980. Da vi ikke selv tog hul på den interne afklaring omkring de rigtig »ømme« spørgsmål, var vi heller ikke i stand til at tage nogle egentlige initiativer i forhold til andre. Det blev i høj grad »samling for samlingens« skyld, hvor vi beskæftigede os meget med den organisatoriske side af sagen, - etableringen af det fælles debatblad, (som der kom den hidtil mest konkrete beskrivelse af i pjecen »Kommunismens principper og marxisternes hovedopgaver«). Vi forsøgte ganske vist at tage hul på diskussionen om hvori et »minimumsprogram« for samlingen af marxisterne kunne bestå. Men det var også den »mindste modstands vej« - for hvordan begynde at diskutere det konkret, uden at man samtidig lægger sit eget »maksimumsgrundlag« frem, sine synspunkter på så mange spørgsmål som man har en mening om?

Erfaringerne fra FKK

Ikke desto mindre førte diskussionerne med de forhenværende DKP'ere og DKU'ere jo det gode med sig at vi - eller nogle af os - omsider begyndte et mere systematisk opgør med vores dogmatiske udgangspunkt. Det foreløbige resultat heraf er resolutionen om socialismen og kommunismens principper i pjecen fra vores juni-konference 1982: »Kommunismens principper og marxisternes hovedopgave«. Det nye i denne er:

— Socialismen er ikke en særlig »pro-

duktionsmåde» som man kan »opbygge«, og som adskiller sig markant fra henholdsvis den kapitalistiske og den kommunistiske (klasseløse) produktionsmåde. Den er netop en lang overgangsperiode mellem kapitalisme og kommunisme, og rummer derfor elementer fra begge disse produktionsmåder.

— Som følge heraf kan socialistiske stater heller ikke vurderes ud fra, om der findes det ene eller andet levn fra kapitalismen, i basis og overbygning, men på det *politiske kriterium*: Nemlig om arbejderklassen har den reelle magt i samfundet, om proletariats diktatur er en realitet. Proletariats diktatur vel at mærke forstået i den oprindelige betydning: En »halvstat« der fra sin første dag stræber mod at »overflødiggøre« sig selv.

— Som følge heraf er proletariats diktatur heller ikke i *første række* magtansvendelse (med Lenins ord, vel at mærke). Det er først og fremmest socialisering af produktionsmidlerne, det vil sige uafledelig revolutionering af produktionsforholdene.

— Som følge heraf skal man også *tilstræbe* at klassekampen i den socialistiske periode udfolder sig som en åben politisk kamp, der blandt andet indebærer eksistensen af flere partier, hvoraf det kommunistiske må vinde sin ledende rolle i kraft af sin rigtige politik, og ikke ved at tiltage sig forfatningsmæssige særrettigheder, men tværtimod i sit indre partiliv og i forholdet til arbejderklassen, underkaste sig de samme strenge krav som gælder til proletarisk demokrati i øvrigt.

— Endelig når vi frem til en opfattelse af den demokratiske centralisme som giver mulighed for fraktionsdannelser med henblik på den interne partidiskussion, og for så vidt fraktionerne arbejder efter det demokratiske princip, at det er flertallets beslutninger der skal føres ud i livet.

Alligevel er der en klar mangel i denne resolution - set i forhold til hvad vi *burde* kunne sige på det tidspunkt. På trods af

at den opstiller nogle meget klare kriterier for vurdering af socialistiske stater, så udtaler den sig overhovedet ikke om de lande der idag erklærer sig for socialistiske. Naturligvis er en af forudsætningerne for at kunne gøre det, at man foretager en konkret undersøgelse af hver af dem, og af deres specielle historiske forudsætninger. Men konsekvensen af resolutionens kriterier er jo, at i hvert fald Sovjet, de østeuropæiske stater og Kina, og Albanien - som trods alt er dem vi ved mest om - *ikke* kan betegnes som socialistiske. Fordi man ingen af disse steder ser den målbevidste bestræbelse på at realisere den proletariske »halvstat«, fordi arbejderklassen så ganske tydeligt ikke har den reelle magt. Og det er her vi - de »kameler« der gik ud af FKK - står i dag. Hvordan disse lande så skal karakteriseres, om de er statskapitalistiske eller en helt ny form for stat, som hverken er kapitalistisk eller socialistisk, det er vi uenige om og uklare på. (Resolutionen nævner dog muligheden for genrejsning af kapitalismen i en ny form, nemlig som statskapitalisme, gennemført »indefra« af de ledende bureaukrater i parti, stat og virksomhedsledelse).

Oplevelsen af FKK som en blindgyde, tvang os også omsider til at forholde os mere realistisk til resten af den revolutionære venstrefløj. Vi nøjedes ikke med at sætte os ved skrivebordet og læse deres programmer og erklæringer. Men op søgte nogle af fraktionerne i VS, for at få førstehåndsorientering og diskussion, ligesom vi har kontaktet de forhenværende KAP'ere i »KAP FARVEL«. Man kan sige, at vi omsider, og så småt, er begyndt at realisere det gode i 78-programmets afsnit om de »nærmeste opgaver«: At tage konkrete initiativer til at bidrage til samlingen af marxisterne i en organisation. Omend det jo sker på en noget mere beskedent måde, end vi havde tænkt os dengang, nemlig ved at opløse KAM i og søge om optagelse i VS, samtidig med at vi har øre og øjne åbne for en diskussion

med kammerater uden for VS, der viser den mindste vilje til at stræbe i samme retning.

(Også vores udvikling gennem tiden i FKK kan følges, nemlig ved at studere KAMELPOSTEN. Et medlemsblad som vi udgav fra efteråret 1980 og til slut, og som også rummer resultaterne fra vores indledende studier og diskussioner af kapitalismens udvikling i Danmark, af statens rolle, ligesom man kan læse en længere polemik om historiens drivkræfter, en debat for og imod Stalins artikel »Om dialektisk og historisk materialisme«. KAMELPOSTEN fåes på Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv, og Tidsskriftcentret).

Gennemgående fejl og fortrin

Til slut vil vi opsummere, hvad der har været de gennemgående fejl og fortrin i hele vores udvikling.

Dogmatiske og økonomisme

Først og fremmest var næsten hele startgrundlaget forkert. Det var rigtigt i slutningen af 60'erne - som det er i dag - at der var behov for et revolutionært parti som alternativ til Socialdemokratiet, SF og DKP. Det er *sandsynligvis* også rigtigt at der ikke - selv med den mest smidige optræden - var basis for at føre nogen langvarig kamp inden for DKP, og at man derfor så at sige måtte starte helt forfra, i mindre grupperinger uden for. Men vi - og de andre smågrupper der forsøgte på det samme - startede helt bagvendt på denne proces. I modsætning til vores store forbilleder, Marx, Engels, Lenin og Mao Tse tung, så begyndte vi ikke med en konkret undersøgelse af den virkelighed, det klas-

bejde et program og en strategi og taktik på det grundlag. Vi havde tværtimod den opfattelse, at videnskabelig socialisme, det var *først og fremmest* »klassikernes« værker, og ikke det som den virkelige er: Nemlig først og fremmest konkret teori om betingelserne for overgangen til socialismen og kommunismen, nationalt og internationalt.

Derfor stykkede vi vores grundlag sammen af udvalgte klassikercitater, og bildte os ind at det var tilstrækkelig afgrænsning fra henholdsvis sovjetrevisionismen, og alle andre »fjendtlige retninger«. På den led adskille vi os imidlertid ikke væsentligt fra vores »mødrende ophav«, Kinas og Albaniens kommunistpartier (kun til det værre, for så vidt som vi valgte forkert, de gange vi selv valgte klassikercitater, og ikke stillede os tilfreds med dem som KKP og AAP havde »udvalgt« for os, gennem den »store polemik« med Sovjetunionens Kommunistiske Parti). Uden at vi i detaljer har diskuteret og gennemlæst

denne »store polemik« endnu engang, så mange år efter, må vi sige, at vi betragter splittelsen i den kommunistiske bevægelse i 60'erne på denne måde: KKP og AAP (og dermed deres mange proselytter i de små m-l-grupper og m-l-partier verden over) havde utvivlsomt i hovedsagen ret i kritikken af SUKP's revisionisme: Deres borgerlige statsopfattelse, den reformistiske vej til socialismen, samarbejdet med USA-imperialismen imod de revolutionære befrielsesbevægelser, teorien om »hele folkets stat« og »hele folkets parti« o.s.v. Men den var og blev en kritik på det abstrakte plan, specielt en kritik der ikke gik til *roden*, og til de *egentlige ophavsmænd* til denne revisionisme (omend den ikke fremstod så klart hos dem), nemlig Stalin og hans folk i ledelsen af 30'ernes kommunistiske partier i de fleste lande. Hertil kom at kineserne og albanerne på mange måder videreførte den kommunistiske bevægelses fejl: De forkerte fortolkninger af erfaringerne fra oktoberrevolutionen og Lenins opfattelse (som vi behandler nedenfor), og den deraf følgende sekterske arbejdsstil. Et udslag heraf var en *generel* opfordring, og opmuntring til dannelsen af nye m-l-partier i alle lande, uden hensyn til de nationale særegenheder, uden hensyn til at det måske var muligt at få en omfattende kamp for et videnskabeligt socialistisk grundlag op at stå *inden for* nogle af partierne (f.eks. i store partier som det italienske og franske). Kineserne og albanerne forsøgte at gentage »successen« fra 3. internationale (KOMINTERNs) dannelse, og med endnu dårligere resultat. Ikke mindst fordi kineserne og albanerne - i modsætning til bolsjevikkerne i begyndelsen af tyverne - *ikke* havde det mindste øje for de sekterske fejl, men tværtimod opmuntrede til dem, specielt med snakken om sovjetrevisionisterne som »social-fascister«.

Som gennemgangen af vores historie viser, så har denne bagvendte og dogmatiske arbejdsfacon i det store og hele holdt sig hele vejen igennem, selv om

klassekampen ustandselig har trængt sig på, og splintret den ene dogmatiske bastion efter den anden. Først med den *reelle* nedlæggelse af organisationen, som fandt sted i juni 1980, med nedlæggelsen af ARBEJDERBLADET og indgangen i FKK, begynder vi et famlende forsøg på at få den konkrete analyse op at stå. Det *nærmeste* vi i hele vores periode er kommet et opgør med det bagvendte udgangspunkt, er i den langvarige kamp mod den sekterske politik, nemlig i udviklingen af principperne for taktikken (herunder regeringsspørgsmålet). Ser man på vores seneste produkt, resolutionen om socialismens og kommunismens principper (i pjecen fra juni 1982 »Kommunismens principper og marxisternes hovedopgave« må man sige at denne dogmatisme stadig er til stede, for så vidt som den jo heller ikke rummer andet end almene sandheder - omend disse sandheder nok er mere i overensstemmelse med virkeligheden, end vores hidtidige opfattelser af disse spørgsmål. Og omend vi nu *erkender* at det er et abstrakt, og utilstrækkeligt resultat.

Derfor må vi også erkende, at vi stadig hænger fast i den *økonomistiske politik*, som - i forskellige udgaver - har præget os siden stiftelsen. Som gennemgangen af vores historie viser, så er der langs ad vejen gjort mange fremskridt i kampen mod denne linje. Men så længe man ikke har en langt mere konkret forestilling om betingelserne for overgangen til socialismen i vores eget land, og i verden som helhed, så må ens agitation nødvendigvis blive indskrænket, bestå af løsrevne synspunkter der hver for sig udmærket kan have en klar revolutionær holdning, men som ikke kan give arbejderklassen nogen samlet forestilling om hvordan den revolutionære kamp må føres. Dermed er man objektiv set økonomist, det vil sige, bidrager uundgåeligt til opretholdelsen af den borgerlige ideologi i arbejderbevægelsen, bliver uundgåeligt halehæng i den spontane bevægelse blandt arbejderne.

Men hvad er det så der har *blokeret* for udviklingen af en rigtig metode? Det er først og fremmest to ting: En ganske bestemt *fortolkning af leninismen*, og specielt af erfaringerne fra oktoberrevolutionen i 1917 med hensyn til proletarietets diktatur og partiets rolle. Og det er vores forestilling om *smågruppen* som »kimen« til partiet.

Den borgerlige fortolkning af erfaringerne fra Oktoberrevolutionen

Det er som bekendt magthaverne der skriver historien. Og det blev Stalin og hans folk der fortolkede den »lære fra Oktober«, som, fra sidste halvdel af 1920'erne blev knæsat i hele den kommunistiske bevægelse, og som kineserne og albanerne videreførte, lige såvel som den stadig videreføres af de partier der knytter sig til Sovjetunionen. En fortolkning af partiets rolle, der går ud på at partiet skal være *det* statsbærende parti under socialismen, og at proletarietets diktatur først og fremmest skal udføres via dette parti, og ikke først og fremmest via den nye statsmagts organer: arbejderråd eller andre selvforvaltningsorganer. En fortolkning, der - uanset hvad man *siger* - indebærer at proletarietets diktatur er et mindretalsdiktatur, og ikke et klasseforbund mellem arbejderklassen og flertallet af den arbejdende befolkning. En fortolkning der indebærer en opfattelse af at det ske parti kun meget nødtvungent skal acceptere eksistens af andre partier, og et samarbejde med dem, både i selve overgangen til socialismen, og efter at »proletarietets diktatur« er etableret. En fortolkning der indebærer en opfattelse af det kommunistiske parti har patent på sandheden (»partiet har altid ret«), og at det betragter alle andre retninger inden for den revolutionære tænkning som udtryk for kontrarevolutionære og småborgerlige strømninger. Ligesom den indebærer at i spørgsmålet om demokratisk centralis-

me, der skal hovedvægten til enhver tid (og ikke kun under ekstremt vanskelige, nemlig *illegale* forhold) ligge på *centralismen*, på ledelsens uindskrænkede ret til at lægge politikken, og vælge metoderne til at føre den ud i livet. En opfattelse der også indebærer forbudet mod enhver form for fraktionsdannelser inden for partiet, og opfattelsen af at det skulle være muligt at opnå »monolitisk« (d.v.s. enstemmig) enighed inden for partiet, og at partiet skal føre sine diskussioner hemmeligt, afsondret fra arbejderklassen.

Denne fortolkning af leninismen er i bund og grund borgerlig. Ikke bare fordi den næsten på en prik ligner det vrangbillede som borgerskabet giver af socialismen som sådan. Men fordi den i bund og grund er *udialektisk*, og uundgåeligt må føre til borgerlige metoder i løsningen af modsætningerne inden for folket og inden for partiet.

Den er udialektisk fordi den ser bort fra, ikke tager konsekvensen af, at al udvikling er kamp mellem modsætninger, også udviklingen af folkets, arbejderklassens, og partiets politiske bevidsthed. At marxisters opgave derfor ikke er at tildække modsætninger men tværtimod at afdække dem, få dem frem i lyset. Og at tildække modsætningerne, det er jo det man gør hvis man vil bilde sig selv og andre ind, at der i partiet og folket hersker »monolitisk« enhed, en »enhed« der imidlertid kun kan komme i stand, hvis man *forbyder* de forskellige retninger inden for folket, arbejderklassen og partiet at organisere sig politisk. Afdække modsætningerne kan man kun, hvis man *tilstræber* at de kommer til syne i en *åben politisk kamp*, så alle arbejdende mennesker klart kan se dem, og dermed få muligheden for, gennem deres egne politiske erfaringer med de forskellige retninger, gennem deres egen tankevirksomhed at tage stilling til dem. (Når vi skriver *tilstræber* så er det naturligvis fordi klassekampen - specielt i revolutionære situationer - jo ikke kun viser sig som åben politisk kamp, men og-

så som klassefjendens forsøg på at organisere kontrarevolution. Derfor kan man heller ikke garantere klassefjenden - og det vil sige borgerskabet - de samme friheder som folket. Proletariatets diktatur er *ikke i første række* magtanvendelse, men det er *også* magtanvendelse).

Når alt kommer til alt, så er denne fortolkning af leninismen, og den praksis som den har ført til i alle de erklærede socialistiske stater verden indtil nu har set, jo ikke andet end et udtryk for den arbejdsdeling der hersker i det borgerlige samfund. Arbejdsdelingen mellem åndens og håndens arbejde, mellem ledere og ledede, mellem det »bevidste mindretal« der har den fornødne »indsigt« til at tage sig af statens og partiets ledelse, og det store flertal der blot skal følge deres anvisninger. Denne modsætning *findes* naturligvis i *enhver* socialistisk stat (fordi socialismen jo netop blot er overgangsperioden mellem kapitalisme og kommunisme, og på ethvert område må bære modernærkerne af det samfund den kommer fra). Men den fortolkning af leninismen som blev knæsat i den kommunistiske bevægelse under Stalin, og som siden har præget *alle* der har taget udgangspunkt i Oktoberrevolutionen og leninismen - uanset om de specielt knyttede sig til Stalin-traditionen eller ej - den er borgerlig, fordi den *fremmer* opretholdelsen af den borgerlige arbejdsdeling, i stedet for på revolutionær vis hele tiden at arbejde på at nedbryde den.

Vores egen binding til denne fortolkning

På den baggrund er det ikke svært at se, at det også for vores vedkommende har været bindingen til denne fortolkning af leninismen, der har *blokeret* for at vi kunne udnytte de positive erfaringer vi også gjorde, til et aktivt bidrag til samlingen af marxisterne.

Det var denne binding der retfærdiggjorde den supercentralistiske arbejds-

stil, som herskede i hele 1. periode og det meste af 2. periode. En arbejdsstil som alle til at begynde med var rørende enige om, fordi den jo syntes at være en tro kopi af den glørværdige stil fra tyvernes og tredvernes kommunistiske partier. Den omfattende kritikkampagne der blev presset frem fra »neden« i sommeren og efteråret 1977 løsnede noget op, og ved kongressen i 1978 var der i *realiteten* tale om 4-5 forskellige fraktioner, med deres egen politiske platform på vigtige punkter. Men det blev fra *alles* side betragtet udelukkende som et onde. Vi forsøgte ikke at vende det til en god ting, ved at opmuntre hinanden til at samles på tværs af afdelingerne med henblik på den interne diskussion. Vi forsøgte ikke at sætte den politiske kamp inden for organisationen i system, og derved øge mulighederne for både en langt hurtigere, mere kollektiv og alsidig afklaring og udvikling af politik, og for at dem der kom i mindretal kunne se en mening med at blive i organisationen og bidrage til den videre udvikling (samtidig med at de naturligvis førte flertallets beslutninger ud i livet).

Det er også bindingen til den »stalin-ske« partiopfattelse der har forhindret os i at realisere den målsætning vi nåede frem til i løbet af 2. periode: samlingen af marxisterne i en organisation. For det første fordi vi stak dybt i opfattelsen af os selv som de eneste virkelig marxister. For det andet fordi en effektiv offensiv imod splittelsen i den revolutionære bevægelse, jo måtte bygge på nødvendigheden af kompromisser i samlingsprocessen, (i form af at man samledes på et mindre omfattende grundlag end det man hver især mente sig i stand til at have en mening om). Ligesom sådan en offensiv måtte bygge på, at man tilstræbte en organisationsform, hvor den fortsatte afklaringsproces blev »sat i system« ved at tilslutte fraktioner, for så vidt som de førte flertallets opfattelser ud i livet.

Hvis nogen så vil fremholde vores indgang i FKK som et eksempel på at vi alle-

rede på det tidspunkt i praksis havde gjort op med denne partiopfattelse (fordi vi jo der reelt samledes med andre på et minimumsgrundlag og oven i købet selv fortsatte som fraktion), så må vi svare: *Hvem* var det i realiteten vi samledes med i FKK! Var det ikke netop den del af venstrefløj, uden for DKP, der havde og stadig har de *tætteste* bindinger til denne fortolkning af leninismen (bortset fra DKP m-l)! Nemlig forhenværende DKP'er og DKU'ere der tværtimod at sætte det mindste spørgsmålstejn ved den, fremhæver den, og driver den endnu mere ud i det absurde. Og Forbundet Socialisterne der gennem de seneste år har glemt mere og mere af deres oprindelige kritik af den moderne revisionisme, mere og mere hælder til et spøgelse som de kalder »den kommunistiske tradition«, og som til syvende og sidst ikke er andet end lige præcis den borgerlige fortolkning af leninismen. Det er helt klart, at hvis vi havde taget den handske op, som Poul Villume og andre kastede til os, i deres forkastelse af leninismen *som sådan*, og gennemført et grundigt opgør med den »kommunistiske tradition«, så var vi blevet sprængt, og ikke nær så mange ville være gået ind i FKK.

Det er også ret tydeligt, at den sidste splittelse i KA m-l - nemlig mellem dem der blev i FKK og dem der gik - i hovedsagen lige præcis drejer sig om dette. Hvem vil holde fast ved den gamle partiopfattelse, den gamle fortolkning af oktoberrevolutionens erfaringer og af leninismen, og samarbejde med folk der deler den (nemlig forhenværende DKP'er) - og hvem vil forsøge at udvikle en partiopfattelse og en strategi der har mere med virkeligheden at gøre.

Det er også denne binding til KOMINTERN-traditionen fra slutningen af 20'erne og 30'erne der har forhindret os i at få ordentlig fat på analysen af Sovjet og Østeuropa. Vi har nok ubevidst - efterhånden nogen mindre ubevidst end andre - anet, at denne analyse ville vise, at der ik-

ke - i spørgsmålet om hvordan man løser modsætninger inden for folket, arbejderklassen og partiet - er nogen grundlæggende forskel mellem Sovjet fra midten af tyverne, over Krustjov-perioden og til i dag. Eller mellem Sovjet på den ene side, og de lande som vi i 78-programmet kaldte for socialistisk på den anden, nemlig Kina, Vietnam, Nordkorea og Albanien. På den baggrund forstår man også bedre, hvorfor de fleste af de KA m-l'er der er blevet i Fælles Kurs, i perioden fra juni 1980 til i dag, har kunnet svinge fra at opfatte Sovjet og Østeuropa som ikke-socialistiske stater, til i dag at betegne dem som sådan.

Kun en fortolkning?

Den »opmærksomme læser« har selvfølgelig bemærket at vi hele tiden har talt om en bestemt *fortolkning* af leninismen og oktoberrevolutionens erfaringer. Heri ligger *ikke* at vi vil frikende Lenin for at have medvirket til at denne fortolkning kunne opstå. På næsten hvert eneste punkt kan man finde udtalelser og forholdsregler fra hans side, som hans efterfølgere kunne hænge sig i og benytte til deres eget formål. Men på alle punkter kan det også dokumenteres at han havde øje for de negative sider af disse forholdsregler. Da fraktionsforbudet blev indført i bolsjevikpartiet i 1921 understregede han klart at det var et brud med de hidtidige principper, begrundet i en undtagelsessituation. Den måde Komintern i dannelse foregik på, var uden tvivl dels en overvurdering fra Lenins side, af radikaliseringen blandt de vesteuropæiske arbejdere, ligesom den var udtryk for en mekanisk overføring af bolsjevikernes erfaringer. Det erkendte han selv senere, og han var den første til at forsøge at udforme nogle taktiske principper (enhedsfrontens og arbejderregeringens taktik fra de første KOMINTERNKONGRESSER) der havde mere med den reelle situation i den vesteuropæiske arbejderbevægelse at gøre, lige

som han energisk bekæmpede de sektariske og »venstreradikale« elementer i KOMINTERN og ligesom han erkendte at de »21 teser« for optagelse i KOMINTERN var »alt for russiske«. Det er også en kendsgerning at Lenins strategi i Rusland i 1917 og den nærmeste tid derefter *tilstræbte* et samarbejde mellem arbejderklassen og så brede bondemasser som muligt, og med enhver politisk retning, der på nogen måde kunne bidrage til revolutionen. Det gav sig blandt andet udslag i en ret smidig anvendelse af forskellige former for forbud, over for de partier der engagerede sig i væbnet kontrarevolution og samarbejde med udenlandske magter. Lenin var også en af de forholdsvis få bolsjevikker der erkendte at man 4-5 år efter revolutionen stod med en statsmagt der i realiteten ikke adskilte sig fra zarismens stat på anden måde end at en lille håndfuld bolsjevikker sad i ledelsen af den, mens de bildte sig ind at det var dem der kontrollerede den, hvorimod Lenins opfattelse var at det som regel var det modsatte der var tilfældet. Ser man på den udvikling der skete i Lenins opfattelse af NEP-politikken i hans sidste år, så er det også klart at det var en helt anden strategi, specielt en helt anden opfattelse af hvordan man skulle forholde sig til Ruslands millioner af bønder, end den som blev resultatet. (I Fernando Claudin »Krisen i den kommunistiske verdensbevægelse« bd. 1, og i Charles Bettelheim, »Class Struggles in the USSR« bd. 1 og 2. kan man finde fuldt af dokumentation for ovennævnte opfattelser).

»Smågruppetankegangen«

En anden ting som har blokeret for at vi kunne udnytte vores taktiske landvindinger og politiske forbedringer, er dels vores eksistens som smågruppe, og den kendsgerning, at vi langt hen ad vejen har »gjort en dyd af nødvendigheden« i og med at vi har betragtet det som en realistisk måde at opbygge partiet på, at have en små-

gruppe som »kim« til partiet. Hvor sagen er, at en smågruppe - der jo rent fysisk ikke kan undgå at være isoleret både fra de brede arbejdsmasser, og fra den politiske kamp i arbejderbevægelsen som helhed - uundgåeligt kommer til at lide af nogle alvorlige vrangforestillinger om hvordan samfundet egentlig udvikler sig, og også om sin egen formåen.

Ser man på de to »grøfter« vi har befundet os i, fra den synsvinkel, bliver det klart at der i virkeligheden er tale om en og samme »grøft«. Nemlig smågruppen der undervurderer sine egne muligheder, tror, at den fordi den er lille også skal afholde sig fra at deltage i massebevægelsen, og lægge en taktik frem som masserne rent faktisk kan bruge her og nu. (1. periode). Og 2. periode: Hvor den i opgøret med denne fejl, svinger over i en overvurdering af sine muligheder: Ved at lægge alle kræfter i »vejledning til masserne« vil den vær i stand til - ikke bare rent faktisk at lede dem, men også herigennem at vinde arbejderavantgarden. I opgøret med 2. periode, viser der sig en ny smågruppevrangforestilling. Smågruppen har erkendt at »masselinjen« også spillede fal-lit, men forsøger at komme ud over problemerne ved nu at skrive et altomfattende program, der med et slag skal sætte hele den revolutionære venstrefløj på den anden ende. Et program, som den netop i kraft af sin isolerede stilling, og ringe størrelse ikke har mulighed for at skrive. Og ser man på de omfattende studieplaner vi opstillede i 3. periode, efter at vi var gået ind i Fælles Kurs Klubben (klasseanalyse, staten, Sovjet/Østeuropa o.s.v.) så var det såmænd også et efterslæb af smågruppetankegangen. Vi erkendte 117 gange i ord, at vi skam ikke selv, ikke alene ville kunne gennemføre disse ting, men slog ikke desto mindre de »store brød« op, i stedet for at bruge kræfterne på at finde ud af hvordan vi kunne forene os med andre, om at løse de opgaver. (Og her erkender vi jo ret hurtigt, at disse »andre« ikke fandtes i Fælles Kurs Klubben,

vi var blot alt for længe om at tage konsekvensen af det).

Men også her kan smågruppelederen jo hente næring i bolsjevikernes hæderkronede historie. Siddende ved skrivemaskinen i sit lille redaktionslokale, kan han forestille sig som anføreren af sin egen lille ISKRA-gruppe, der lige som Lenins i sin tid voksede sig fra et lille sundt kernehus, til et stort kødfuldt æble. Idet smågruppelederen ser bort fra, at Lenin og hans lille flok bolsjevikker i en halv snes år førte en langvarig kamp *inden for* en »tværmarxistisk« organisation, nemlig Ruslands Socialdemokratiske Arbejderparti. Ser bort fra, at først i 1912 organiserede bolsjevikkerne sig som selvstændigt parti. Ser bort fra, at først i 1917 var splittelsen mellem bolsjevikker og mensjevikker fuldbyrdet, idet de to retninger helt frem til dette tidspunkt befandt sig i de *samme* partikomiteer mange steder i landet.

Manglende bevidsthed om reformismens årsager

En anden gennemgående fejl - eller rettere mangel - er at vi på intet tidspunkt har taget en grundig diskussion af hvad reformismens årsager egentlig er. Og det må jo ellers nok siges at være en væsentlig diskussion, for hvis man ikke kender dem, kan man heller ikke bestemme de rigtige midler til at fjerne dem.

I dette spørgsmål har vi i stedet stirret os blindt på den ene side af sagen: At de reformistiske *ledere* frembringes af kapitalismen, ved at den på forskellig måde giver dem en mere privilegeret stilling, skiller dem fra arbejderklassen, oven i købet så langt, at de til sidst får lov at deltage i administrationen af kapitalismen (og væsentlige dele af kapitalen selv), at den altså i praksis gør dem til en del af borgerskabet. Det har så understøttet en opfattelse af, at reformismen i arbejderklassen først og fremmest kommer fra disse ledere, fra deres evne til at narre arbejder-

ne, og de revolutionæres manglende evne til at afsløre dem. Og altså en opfattelse af arbejderklassen, som værende en oprindelig »ren« klasse, spontant revolutionær, der blot »forgiftes« af reformisternes borgerlige propaganda (også her må Lenin tage sin del af ansvaret, idet det jo netop er den side af sagen han lægger vægt på når han i sine skrifter om imperialismen og 2. internationales sammenbrud, skal forklare opportunismens materielle årsager).

At det er denne opfattelse der ligger bag vores sekteriske 1. periode er klar nok. Det eneste vi beskæftiger os med, var netop »konkrete afsløringer« af reformisternes - især tillidsmændenes klasse-samarbejde. Vi havde en tyrkertrø på at hvis blot disse afsløringer blev massive nok - det vil sige hvis der var endnu flere kommunister til at udføre dem - så ville det, i takt med skærpet økonomisk kamp fra arbejdernes side føre til øget revolutionær bevidsthed. Naturligvis i forening med vores abstrakte proklamationer om proletarietets diktatur, og teoretiske artikler om hvorfor kapitalismen ikke kan løse arbejdsløsheden, boligproblemet o.s.v.

I vores 2. periode har vi en instinktiv fornemmelse af at så let er det ikke. Vi indser at arbejderne skal gennemleve en lang række politiske erfaringer før den kan slutte op om en revolutionær politik. At kommunister må udvikle en taktik og en metode (aktionsenhedens metode) der kan fremme disse erfaringer. I teorien, i programmerklæringer og de generelle retningslinjer for den nye taktik, glemte vi aldrig at nævne den anden side af sagen: Den revolutionære *agitation* der skulle sætte de praktiske afsløringer og erfaringer ind i den rette klasse-mæssige sammenhæng, og opstille de revolutionære mål. I praksis glimrede disse ting ved deres fravær. I stedet var der kun den evindelige pukken på, at blot den revolutionære venstrefløj samlede sig om vores enhedsfront - og arbejderregeringspolitik, og den blev ført ud i tilstrækkelig stor

skala, så ville de negative erfaringer med de reformistiske ledere hurtigt føre til øget revolutionær bevidsthed.

Vi skal ikke her på en studs forsøge at besvare et spørgsmål som vi stort set har ladet ligge i en halv snes år. Blot dette: Det væsentlige er at forklare hvorfor reformismen opstår i arbejderklassen, og nok så væsentligt, hvorfor den har kunnet holde sig stort set intakt i den vesteuropæiske (og amerikanske) arbejderklasse, så længe den har eksisteret. Grundlaget for denne forklaring må være, at arbejderklassen er reformistisk fra fødslen, og at den borgerlige produktionsmåde uafslædigt producerer reformisme i arbejderklassen. Først og fremmest fordi udbytningsforholdet - via lønarbejdet - er skjult for det store flertal af arbejderne. Det *ser ud* som om, at arbejderne modtager løn for det arbejde han yder. En anden grund er, at arbejderne formelt set er »fri«, nemlig fri til at sælge sin arbejdskraft, og også gennem en langvarig kamp har opnået de samme *formelle friheder* i samfundet som de øvrige klasser.

De naive forestillinger om reformismens årsager har i virkeligheden huseret i alle revolutionære organisationer siden det »nye venstres« start for en halv snes år siden. Vi var nemlig fælles om den opfattelse, at den skærpede økonomiske krise, som vi allerede så de første tegn på den gang, af sig selv ville føre til øget revolutionær bevidsthed. Skuffelsen over at det ikke gik sådan, har fået mange til helt at opgive både det revolutionære arbejde, partiopbygningen, og oven i købet også forestillingen om arbejderklassen som den mest revolutionære klasse. For andre, her iblandt os selv, har det ført til, at vi i den skitse til en forklaring af reformismens årsager som vi præsenterede ovenfor, jo i virkeligheden blot finder den dybeste begrundelse for, at et revolutionært parti er nødvendigt, og at en agitation på det hidtidige grundlag - der indsnævrer sig til de krav som masserne slås for »her og nu« - kun vil bidrage til at opretholde

den borgerlige ideologi i arbejderbevægelsen.

Fortrin

Vores fortrin er det i sagens natur hurtigere at overskue.

Vi har gennem alle årene fastholdt nogle almenkyldige sandheder om revolutionen og betingelserne for at gennemføre den, som vi ikke vil gentage her, da de er beskrevet i resolutionen om »Teses om socialisme og kommunisme« (i pjecen »Kommunismens principper ... o.s.v.>). Det er da også i stor udstrækning ting, som vi mener at have fælles med en del andre på den revolutionære venstrefløj.

Vores væsentligste fortrin må nok være, at vi hurtigere, grundigere og mere konsekvent end de fleste andre, har *begået, gennemlevet og i detaljer demonstreret næsten alle de fejl som en revolutionær organisation*, med leninistisk udgangspunkt har kunnet gøre. Det er et fortrin, af den simple grund, at det er det man lærer noget af. Hvis man vel at mærke *vil* lære. Vi skal trods alt ikke have skylden for at man rundt omkring på venstrefløjen insisterer på at begå alle de samme fejl en gang til, omend i lidt nye variationer.

Men vi har vel at mærke kun været i stand til at lære af fejlene, fordi vi har holdt fast i nogle gode sider i den leninistiske tradition:

— Med meget få og uvæsentlige undtagelser, så har hele organisationen været enige om at når flertallet havde truffet deres afgørelse i et eller andet spørgsmål, politisk eller organisatorisk, så var det deres linje og ikke noget som helst andet der skulle føres ud i livet. Mindretallet har naturligvis ikke kunnet gøre det med begejstring. Men de har ligesom flertallet været klar over, at det er den første betingelse for en kollektiv læreproces. Hvis man vakler her, og tillader at forskellige dele af organisationen passivt kan sabotere, eller direkte føre modstridende

linjer ud, så er der åbnet op - ikke for so-ber diskussion af erfaringerne - men for en gensidig skyden skylden på hinanden for at den eller den linje, den eller den beslutning ikke duede. Vi kan oven i købet prale af, at det ikke i et eneste tilfælde har været nødvendigt at skride hverken til eksklusion eller truslen herom, for at holde fast i dette grundlæggende demokratiske princip.

Som et led i erfaringsbearbejdelsen har vi fra start til slut med jævne mellemrum lavet omfattende selvkritik, og forsøgte at finde de vigtigste modsætninger i vores arbejde. Det gælder stiftelsespapirerne fra dec. 73, der analyserer den udvikling, og de fejl som begge grupper (Kommunistiske Arbejdere og Gruppen omkring Arbejderbladet) havde lidt under. Det gælder Centralkomiteens beretning til 2. landsmøde. Det gælder »kritikkampagnen« og dens opsummering, og centralkomiteens beretning til 3. kongres i 1978. Det gælder beslutningerne på juni-kongressen 1980, og det gælder denne redegørelse for vores udvikling. Disse ting gør, at selv om vi nu lukker butikken, så har arbejdet ikke været spildt. For dem der vil lære af vores udvikling, så er der samlet et helt arsenal af erfaringer, positive såvel som negative.

— Dogmatismen - den mekaniske overføring af arbejderbevægelsens erfaringer fra andre lande og tider uden øje for de historiske sammenhænge og specielle omstændigheder, trangen til at sætte visse ledere op på »piedestalen« - har ganske vist været en gennemgående fejl. På den ene side har det gang på gang forsinket og blokeret for en rigtig politik. På den anden side har det været udtryk for en vilje til systematisk at tilegne sig disse erfaringer. Det er der ikke for meget af på den revolutionære venstrefløj. Men det er nu engang en af forudsætningerne for at forstå det *særegne* i vores eget lands udvikling, og de specielle metoder vi må anvende her.

— Og endelig har vi på et meget væsentligt punkt *ikke* forsøgt at efterbe- den fortolkning af leninismen, som blev knæsat af Stalin-folkene, og senere vide-reført af kineserne og albanerne. Vi har (med en enkelt beklagelig undtagelse, nemlig det begyndende opgør med kine-sernes udenrigspolitik i 1975) ført en *of-fentlig* intern debat, både i ARBEJDER-BLADET og i vores teoretiske organ, så-dan som man gjorde det i bolsjevikparti-et, og i KOMINTERNs første år. Vi betrag-ter det som intet mindre end et kommuni-stisk *princip* (når undtages diskussioner af forberedelse og udførelse af illegalt ar-bejde, naturligvis, her må gælde den mest ubønhørlige centralisme og hemme-ligholdelse). De fleste på venstrefløj'en har svært ved at forstå det, vi hører argu-mentet om, at »så blotter man sig for fjen-den« - og her tænkes der både på borger-skabet og ens politiske modstandere i ar-bejderbevægelsen. Javist, det gør man. Men for det første så skal »fjenden« nok skaffe sig viden om modsætninger i ens organisation alligevel, *ingen* politisk orga-nisation kan skjule sine indre modsæt-ninger. Og hvad er vores stærkeste vågen mod fjenden? Det er *politisk bevidsthed* hos arbejderklassen, og arbejderklassens *tillid* til os, tillid til at vi er ærlige menne-sker der ikke forsøger at skjule vores fejl og uenigheder, og at fremstille os som bed-re end vi er. Rent bortset fra det, så er det jo en forudsætning for, at folk der vil mel-de sig ind i en organisation, kan tage stil-ling på et realistisk grundlag, og undgå at »købe katten i sækken«. Det er en forud-sætning for at andre kan lære af organi-sationens fortrin og fejl. Rent bortset fra det, er der jo »gode« erfaringer for - både fra den hjemlige venstrefløj og fra de magthavende partier i erklæret socialisti-ske lande - at den »lukkede debat« frem-mer klikedannelser, umærkelige skift og glidninger i politikken, og ikke mindst ud-skiftninger i politik og ledende personer som er totalt uforklarlige for masserne (eller rettere: som de kun får de nye magt-

haveres forklaring på, hvis disse da ikke vælger at holde helt kæft, og klare sagen ved simpelt hen at slette »renegaterne« fra »familiealbummet«).

— Men disse fortrin i arbejdsstil havde ikke hjulpet os ret meget vis vi ikke hele tiden havde forsøgt at arbejde klasseret. Forsøgt at føre vores politik frem på de store industriarbejdspladser, såvel som blandt arbejdere i små provinsbyer. Forsøgt at organisere først og fremmest arbejdere, og hele tiden lagt vægt på at opsøge først og fremmest arbejdernes kritik af vores politik og vores blad og øvrige aktiviteter. Det er også den egentlige baggrund for at vi allerede efter et års tids eksistens begyndte at gøre op med den sekteriske politik. Det var også denne holdning der lå bag begrundelsen for at gå ind i FKK, idet vi mente at folk som Preben Sømmand måtte have mere føling, og også mere reel berøring med arbejderklassen end »pædagogerne« i VS. En anden erfaring fra opholdet i FKK er imidlertid, at Sømmandsforbundet ikke blot er ret isoleret i arbejderklassen som helhed, men oven i købet ikke tager nogle initiativer over for den øvrige fagbevægelse. De gamle »kameler« der blev i FKK mener selvfølgelig, at med indmeldelse i VS, der opgiver vi den klasserettede holdning. Vi vil blot henvise til at VS trods alt rummer ca. 10 gange så mange arbejdere som FKK, og at berøringen til *forskellige* faggrupper og lag i arbejderklassen er langt større. I øvrigt tydede kommunalvalget i København - hvor Prebens person var helt i forgrunden med opfordring til at stemme på Jørgen Tved - jo heller ikke på at Prebens indflydelse i den københavnske arbejderklasse er så stor som man bilder sig ind i Herluf Trollesgade.

Hvad selve *den politiske linje* angår så er det i sagens natur ikke meget vi har bidraget med (med mindre denne omfattende selvkritik sætter os selv og andre i stand til at være langt mere offensiv og initiativrig i samlingsprocessen). Vi kan kun se en væsentlig ting, hvor vi har bi-

draget med noget, og været »først ude« i løsningen af et politisk problem, og det er den linje og de principper vi har udviklet for taktikken, herunder regeringsspørgsmålet. Gennem de senere år har vi haft den glæde at se, at i takt med at vi selv skrumpede ind (ikke mindst på grund af en hårdnakket kamp for disse principper), der har forståelsen for denne taktik vokset på den revolutionære venstrefløj. Naturligvis ikke så meget på grund af vores argumentation for den, som på grund af at det simpelt hen er den eneste mulige vej at gå, hvis man vil ud over en sekterisk »afgrænsningslinje« som næsten alle revolutionære organisationer har lidt af (og som nogen stadig bider sig fast i). Alligevel bilder vi os ikke ind, at det sidste ord er sagt i den sag. Langtfra. Det har i det store og hele været en spontan ændring af politikken, på venstrefløjen, mere spontan end da vi selv tog hul på det. Derfor vil der ustandselig opstå nye fejl, og nye udgaver af vores egne fejl, som skal bekæmpes, ligesom vi jo ikke selv er supermænd, heller ikke på dette område.

Klassekampen var drivkraften

Som vi har forsøgt at vise i hver enkelt periode af vores udvikling, så skyldtes forbedringer i politikken ikke nogen genial evne hos os til at gennemskue tingene. De var i hvert enkelt tilfælde påtvunget os af klassekampens udvikling, der langsomt pillede det ene figenblad af, efter det andet, til vi stod tilbage i vores økonomistiske nøgenhed.

Dem som har været politisk aktive i den samme periode som os - de sidste 10-15 år - ved at KA m-l's udvikling jo blot - omend lidt tidsmæssigt forskudt - i princippet har været den samme som den størstedelen af venstrefløjen - det »nye« revolutionære venstre - har gennemløbet. De ved også at den er typisk, ikke mindst for grupperne i den »m-l-bevægelse« der blev startet på kinesernes og albanernes initiativ. Denne bevægelse har ganske vist delt sig i to dele: En del der mere eller mindre systematisk har forsøgt at gøre op med det sekteriske og dogmatiske udgangspunkt, og som regel er gået i opløsning som følge heraf. Og en del som har forskanset sig bag de gamle bastioner, med ryggen til virkeligheden. Herhjemme er KA m-l, MLE, og før eller siden også KAP udtryk for den første retning. DKP m-l, for den anden.

Inden vi skal til at diskutere vores afsluttende bud på, *hvor* vejen til det kommunistiske parti så går, er det nok godt at tage et hurtigt overblik over klassekampen i hele den periode, hvor vi har været aktive. Det vil både sige noget om de materielle årsager til at det er gået som det gik, for os selv, og den revolutionære venstrefløj, og det vil vise, hvordan vi alle blot har været en *passiv afspejling* af den »flod« og »ebbe« der har kendetegnet klassekampen nationalt og internationalt i den periode. Det vil forhåbentlig også være en del af begrundelsen for, at vi må til at arbejde på en helt ny måde.

Tiden omkring 1970 var internationalt præget af et revolutionært opsving. I Indokina, specielt i Vietnam, var befrielsesbevægelsen på støt fremmarch, og USA's folkemordskrig fremkaldte en bred støtte i hele verden. I Vesteuropa til at begynde med blandt den studerende ungdom, men efterhånden også langt ind i den socialdemokratiske arbejderbevægelse. Også i Europa havde revolutionen kradset meget forsigtigt på døren: Studenteroprøret i Frankrig, der voksede over i en alliance med store dele af den franske arbejderklasse i 1968. Og de rosenrøde skildringer - som ikke mindst unge vesteuropæiske Kina-farere begejstret bragte hjem fra kulturrevolutionen, syntes at være det konkrete bevis for at der fandtes en anden farbar vej til socialismen, end den stivnede, bureaukratiske i Sovjet. Sidstnævnte syntes oven i købet selv at dokumentere sine social-imperialistiske karakterer ved invasionen af Tjekkoslaviet i 1968, og sin lunkne holdning til væbnet kamp imod USA-imperialismen. For de mest politisk bevidste i den studerende ungdom, syntes kinesernes og albanernes kritik af den »moderne revisionisme« - den »store polemik« mellem SUKP og KKP - at give fyldestgørende teoretiske forklaringer på både de »gamle« kommunistpartiers fejl, og på den revolutionære vej.

Alle disse bevægelser nåede også til Danmark i slutningen af 60'erne. Her kom de - i 1970-1971 til at falde sammen med en bevægelse blandt de danske arbejdere, der reagerede på de første spæde tegn på den økonomiske verdenskrise, i form af »1-kr.-strejker« og forholdsvis langvarige aktioner på nogle slagterier (Schaub og Co f.eks.). Strejker der viste det nye træk, at de blev organiseret af arbejderne selv i demokratisk valgte strejkekomiteer, som dele af den studerende ungdom var aktive i indsamlingen af økonomisk støt-

te til. Disse strejker gav samtidig slående beviser for, at alle de tre »gamle« arbejderpartiers faglige tillidsfolk i virkeligheden var ret enige om, at disse nye tendenser blandt arbejderne til selvstændig organisering, det var i hvert fald ikke noget man skulle støtte. Hertil kom en anden væsentlig politisk begivenhed, som havde fundet sted få år før, og som vel i virkeligheden er det der indleder »vores« generations politiske aktivitet: Sprængningen af »det røde kabinet« i 1967, der viste at heller ikke SF var det politiske alternativ til socialdemokratiets administration af det borgerlige samfund. VS blev dannet, men blev hurtigt oversvømmet af utopisk-socialistiske og erklæret anarkistiske tendenser, så det ikke - til at begynde med - kunne udgøre noget alternativ for politisk interesserede arbejdere.

Tiden omkring 1970 var også præget af en anden bred bevægelse i arbejderklassen og andre lag: Modstanden mod indmeldelsen i EF. Men kun MLE og KFML forsøgte at engagere sig i denne bevægelse. Det danske folks kamp for retten til selv at afgøre sine egne anliggender og Folkebevægelsen mod EF var ikke revolutionært nok for de andre dele af den revolutionære venstrefløj. Det betød at DKP stort set uden konkurrence kunne dominere Folkebevægelsen (den passede selvfølgelig også bedre til DKP's opfattelse af klassekampens hovedmodsigelse: »folket mod monopolerne«). Sammen med »Formandsinitiativets« engagement i »1-kr.-strejkerne« førte det til en tredobling af DKP's stemmer, og et come-back ved valget i 1973, efter 12 års ørkenvandring.

Det var disse strømninger det »nye« revolutionære venstre udsprang af. Men hermed har vi også samtidig beskrevet de objektive, materielle årsager til, at det fik den form det fik. Drivkraften i disse mange nye revolutionære smågrupper - såvel som i VS - var hovedsagelig unge studerende, nogle ganske få unge arbejdere, og så endnu færre »gamle rotter« der var

blevet smidt ud eller gået fra DKP, på grund af deres sympati for kinesernes og albanernes kritik af den »moderne revisionisme«. Altså en meget begejstret, men også meget uerfaren og broget skare, der oven i købet ikke havde noget fundament i elementær viden om den videnskabelige socialisme (på nær de få der kom fra DKP). Denne viden skulle de først til at tilægge sig. Og de mente naturligvis, i kraft af deres ungdom, at den første »sandhed« det første »lys« der gik op for dem, også var det eneste rigtige.

En mindre del af dette revolutionære venstre - en del som KA m-l tilhørte - var imidlertid - ikke teoretisk, men praktisk - et lille hestehoved foran de øvrige. De var klar over at hverken »studenteroprør« eller vietnambevægelse var tilstrækkeligt til at omstyrte kapitalismen, de måtte forenes med arbejderklassen, og den måtte frem i spidsen. »Ud til arbejderne« var parolen: Og på mange arbejdspladser dukkede disse begejstrede unge mennesker op, med deres »lille røde« i baglommen, og deres mærkelige stencilerede blade og løbesedler. Af de fleste arbejdere blev de modtaget godt, med humoristiske forsøg på at opdrage dem lidt. Af mange garvede og noget træge tillidsfolk blev de modtaget, til at begynde med, med overbærende smil. Efterhånden som anklagerne for »klassearbejde« blev hidsigere, med stigende irritation.

Det var ikke desto mindre den bedste del af det »nye venstre«, den del der på denne måde havde forudsætninger for, hurtigere end dem der forskansede sig på universiteterne, at lære noget af arbejderne og af klassekampen (hist og her faldt der vel også et guldkorn af den modsatte vej). Snart blev det da også en selvfølge for alle revolutionære smågrupper at man måtte »ud til arbejderne«.

Op mod midten af 1970'erne flytter tyngdepunktet så til den nationale kamp for alvor. Sejren var inden for rækkevidde i Vietnam, og snart måtte også Cambodja blive befriet. Hertil kom en begivenhed,

som fik afgørende betydning for hele den revolutionære bevægelses udvikling, omend virkningerne først meldte sig lidt efter lidt: Massestrejkerne mod Hartling-regeringen i maj 1974, og den efterfølgende brede kamp fra arbejderklassens side, for at vælte denne åbenlyst reaktionære regering. Næsten alle revolutionære indså, mere eller mindre klart, at de var blevet taget på sengen, at deres politik ikke var så anvendelig, som de havde gået og bildt sig ind. Omfattende diskussioner starter i de fleste grupper - for og imod enhedstaktik i forhold til andre dele af arbejderbevægelsen - det var hovedtemaet. Regeringsspørgsmålets afgørende betydning viste sig: For og imod reformkamp, for og imod arbejderregeringsparole, blev de næste hovedtemaer i diskussionen.

Men socialdemokratiet tog over. Og med S-V-regeringen som et beklageligt mellem spil med store mislyde i den socialdemokratiske bevægelse, lykkedes det socialdemokratiet at få bremset massebevægelserne op. De skrumpede ind til venstrefløjens (i bred forstand, SF og DKP inklusive) og et mindretal af arbejderklassens kamp mod den socialdemokratiske indkomspolitik. Og førte til, at vi for første gang i tyve år så aktive bevægelser i arbejderklassen, og forholdsvis store demonstrationer imod en socialdemokratisk regerings politik. Samtidig mange lokale aktioner, hvor tendensen til selvstændig organisering (strejkekomiteer, og deraf følgende strejkestøttekomiteer fra venstrefløjens side) blev mere og mere markant. De revolutionære smågruppers repræsentanter på arbejdspladserne blev mere offensive i deres kritik af tillidsfolk, og af socialdemokratiets politik, også dygtigere til det.

Deres store energi i faglige spørgsmål, førte til at de mange steder blev valgt til bestyrelser i klubber og fagforeninger, ligesom de bredte sig, og tog initiativ til militante aktioner inden for lejerbevægelsen, daginstitutionsområdet, med mere. Men det førte også til tyrkertro på de »lo-

kale aktioners« og strejkestøttearbejdets afgørende betydning, ligesom SF og DKP-tillidsfolkene (og deres partiers kritik af socialdemokratiets indkomspolitik) førte til illusionerne om, at enhedstaktikken skulle indskrænke sig til denne del af arbejderbevægelsen, og at det skulle være muligt at presse SF og DKP til en konsekvent opposition imod socialdemokratiet.

SF's stadig mere åbenlyse vilje til at genoptage linjen fra »det røde kabinet« og sælge ud af kravene, mod løfter om senere forbedringer, og DKP's medvirken til de indkomspolitiske »budgetforlig« i Københavns Kommune, prikkede efterhånden noget hul på disse illusioner. Sideløbende hermed, førte den øgede tilgang til de revolutionære smågrupper til vrangforestillinger om egen styrke. På skift udråbte KFML, DKP m-l og SAP sig til Partiet med stort P. Under indtryk af VS' fremgang bredte der sig den opfattede her, at VS som »det eneste realistiske udgangspunkt« for partiet. En opfattelse der imidlertid hang sammen med at man var lige så sekterisk i forhold til resten af den revolutionære bevægelse, som den var.

I slutningen af 70'erne sker der samtidig store internationale forskydninger der får stor betydning, først og fremmest for m-l-grupperne, senere for alle der på en eller anden måde bekender sig som socialister, og kommunister.

Efter sejren i Indokina, ebber opsvinget i de nationale befrielsesbevægelser noget ud, selv om de falder nogenlunde samtidigt med fremstødene i Afrika: Angola, Mozambique, Guinea-Bissau. USA-imperialismen tvinges til at anlægge en mere fredsvenlig maske, dens muligheder for selv at gribe ind med egne tropper rundt omkring i verden er formindsket. Sovjetunionen lærer at lappe på sit blakkede image, og viser - gennem støtten til de nationale befrielsesbevægelser i Afrika - at de kan være en taktisk allieret for disse bevægelser. Til gengæld fremstår Ki-

na mere og mere som USA-imperialismens højre hånd, ligesom de interne magtkampe i Kina dels afslører at kulturrevolutionen nok ikke havde været den omfattende massebevægelse som vi bildte os ind, dels at åbenlyse »vandrere på kapitalismens vej« uden de helt store vanskeligheder kan genindtage deres plads ved roret. I det hele taget bliver udviklingen inden for, og mellem de erklærede socialistiske stater mere og mere grotesk. Pol Pot-regimet i Kampuchea myrder løs i kommunismens navn, og truer Vietnam, der tvinges til ved militær invasion at redde stumperne af det kampucheanse folk, og sikre sin egen nationale uafhængighed, der imidlertid straks efter krænkes af en kinesisk invasion langt ind i Vietnam.

Nogenlunde samtidig får vi bruddet mellem Kina og Albanien. Albanien åbner kritikken af den kinesiske »tre-verdens teori« og dens konsekvenser i form af samarbejde med de mest ultra-reaktionære kræfter i den vestlige verden. Kina svarer igen på bedste stormagtsmaner - nøjagtig som Sovjet behandlede Kina og Albanien i 1960 - nemlig ved at afbryde den økonomiske hjælp. Men samtidig latterliggør albanerne sig selv totalt, ved at påstå at de skam aldrig havde ment at Mao var marxist, og i mange år havde kritiseret det kinesiske kommunistparti.

På den baggrund fremstår Sovjet for dele af den revolutionære venstrefløj - hvis oprindelige grundlag ellers var kritik af revisionismen - som et mere tiltrækkende forbillede. Et »image« som sovjetlederne selv forsøger at pynte på, ved en rasende kritik mod de »eurokommunistiske« partier for at være revisionistiske. Og invasion i Afghanistan deler mere og mere den revolutionære venstrefløj, i en del der bliver mere og mere sovjetvenlig og i en del, der i deres modstand mod Sovjets brutale overgreb, har svært ved at afgrænse sig fra almindelig borgerlig anti-kommunisme, fordi kinesernes stive skemaer om »social-imperialisme« viser sig ikke at slå

til, fordi der ikke sættes nogen ny, konkret analyse af sovjetstatens karakter i stedet. Samme virkning får begivenhederne i Polen, hvor arbejderklassen i spontant raseri over materiel nød, og manglende frihed, fejrer pamperne over ende i første omgang, men, naturligt nok, på et taget og modsætningsfyldt grundlag i »Solidarnosc«. Alle disse afgørende begivenheder i den erklærede socialistiske verden, sætter imidlertid skub på diskussionerne både om hvad socialismen er, hvad socialistisk demokrati er, og hvilken karakter de erklærede socialistiske stater egentlig har. Dette deler venstrefløjen igen, men efter andre skillelinjer. I en del - særligt i VS - der glider i retning af utopisk socialisme, og forestillinger om »demokrati for alle«. Og i en del der forsøger at holde fast i nogle grundlæggende sandheder om overgangen til socialismen. For nogens vedkommende: Forbundet socialisterne, mindre dele af VS og KA m-l, så krampagtigt at de havner på den sovjetiske opfattelse af disse ting.

Nationalt sørger den skærpede krise, og socialdemokratiets behændige taktik for, at også de mange »lokale aktioner« ebber ud. Den ene skive efter den anden skæres af velfærdsstatens nitritfyldte pølse, uden synlig modstand af betydning. Ved begyndelsen af 80'erne er den eneste nogenlunde slagkraftige bevægelse en bevægelse mod den stærkt øgede oprustning, som USA suverænt tager føringen i. En bevægelse, som den revolutionære venstrefløj ingen indflydelse har på, og til at begynde med dårligt nok interesserer sig for, fordi den stadig ikke har lært af den folkelige modstand mod EF. Den har stadig svært ved at forstå at kommunister og revolutionærer skal være anfører for *alle* undertrykte, stimulere *alle* bevægelser i det arbejdende folk der er vendt mod borgerskabet, også selv om det sker på et småborgerligt, og pacifistisk grundlag. Fordi den har svært ved at se, at også en modstand fra dele af borgerskabet på et sådant grundlag, objek-

tivt set medvirker til at svække mulighederne for at få en reaktionær politik igen.

Hverken skærpet krise eller øget oprustning fører derfor til nogen øget tilgang til den revolutionære venstrefløj. Tværtimod. Dens manglende evne til at lægge en politik frem, både for »dagen og vejen« og for det store perspektiv, samt de voksende interne splittelser og diskussioner, fører til medlemsrafald, passivitet. Hertil kommer, at den skærpede krise nationalt og internationalt ikke stimulerer arbejderklassen til at søge i retning af revolutionære løsninger, men tværtimod til opslutning om den reformistiske linje i forskellige variationer, først og fremmest socialdemokratiet og SF. Stærkt generet af SF's fremgang ved sidste valg - som alt andet lige vanskeliggør gennemførelsen af den socialdemokratiske indkomstpolitik - finder socialdemokratiet det belejligt at lade Schlüter gennemføre de ting som et mere og mere højredrejet socialdemokrati ikke umiddelbart er i stand til.

Med dette grove rids af klassekampen de sidste 10-15 år har vi beskrevet de væsentligste »ydre årsager« til den udvikling det revolutionære venstre har gennemgået.

Nogle kammerater, der ligesom os indser at vi befinder os i en tilstand med tiltagende splittelse og ideologisk forvirring på denne venstrefløj, stiller tingene på hovedet. De vil forklare elendigheden først og fremmest ved hjælp af disse »ydre årsager«, disse objektive bevægelser i klasserne og nationerne som vi ingen indflydelse har på. »Vi er svage og splittede og uafklarede fordi arbejderklassen er det« hedder det. Vi mener at disse kammerater gør en »dyd af nødvendigheden«. Hvis vi accepterer den forklaring, så bliver vi aldrig *andet* end det vi har været i hele vores politiske aktive tid: En passiv afspejling af klassekampens »flod« og »ebb«, et halehæng til de spontane bevægelser i arbejderklassen og den arbejdende befolkning. Dette rids af klassekam-

pen burde i stedet overbevise om, at det er os *der halter ubehjælpeligt bagefter*, fordi vi ikke er i stand til at analysere klassekampens store begivenheder og dybeste drivkræfter *mens de sker*, og lægge en politik frem der kan samle i det mindste de revolutionært indstillede arbejdere og andre (som jo findes til enhver tid) om en revolutionær agitation blandt masserne. Fordi alle, enten direkte eller indirekte accepterer, affinder sig med den herskende splittelse og forvirring, det herskende dilletteri i alle henseender. Fordi så uendelig få i og udenfor de forskellige organisationer og grupper gør sig konkrete overvejelser om hvordan vi skal komme fejlene til livs.

Hvis vores eget dårlige eksempel kan få lidt flere til at tage den problemstilling alvorligt, så kan vi ikke forlange mere.

Vores vej til partiet

Selv om vi opløser KA m-l, opgiver vi ikke det der hele tiden har været formålet: opbygningen af et kommunistisk parti. Det kræver at vi kort forklarer hvorfor sådan et parti er nødvendigt, og hvordan vi vil arbejde videre.

Partiets nødvendighed

Kernen i den leninistiske partiteori er følgende: Arbejderklassen sætter sig spontant til modværge mod følgerne af det kapitalistiske system. Den drages også spontant mod det centrale i kommunismen: ophævelsen af enhver form for udbytning og klassedeling, fællesejet til produktionsmidlerne, de arbejdendes kontrol med anvendelsen af produktionsresultat, med samfundslivet i det hele taget. Under dybtgående kriser i det kapitalistiske system, vil borgerskabets volds-
magt også tvinge arbejderklassen til revolutionære massestrejker, og til at vende våbnene mod deres undertrykkere, ligesom sådanne kriser vil føre til at arbejderklassen spontant begynder at udvikle kimen til en ny statsmagt, i form af arbejder-
derråd og andre selvforvaltningsorganer.

Men det revolutionære element er kun den ene side af den spontane modstand. Den anden side er det borgerlige element. Som regel er det jo modstand på kapitalens præmisser. Kampen drejer sig umiddelbart om fordelingen af produktionsresultatet, ikke om at afskaffe udbytningen. For så vidt som denne kamp giver »resultater« - det vil sige indrømmelser fra kapitalen eller dens regering - så avler den også uundgåeligt reformisme hos arbejderne (og økonomisme hos de revolutionære). Først i en revolutionær situation - der blandt andet kendetegnes af et borgerskabet ikke længere er i stand til at give indrømmelse - er *en* af betingelserne til stede, for at den spontane kamp kan slå

om i sin modsætning, og blive bevidst kamp for socialismen. Men selv ikke i den situation er spontan bevægelse tilstrækkeligt, det vidner utallige fejlslagne revolutioner om.

Grundlaget for al revolutionær erkendelse er ganske vist praksis, deltagelse i arbejderklassens kamp, også når denne kamp blot drejer sig om at aftvinge den enkelte kapitalist, eller kapitalistklassen og dens regering, den ene eller anden reform. (Og der er naturligvis ingen principiel forskel mellem at presse den enkelte kapitalist til en lønforhøjelse, og at presse regeringen til at gennemføre en sygedagpengereform). Men for så vidt arbejderklassen indskrænker sig til denne, dens egen kamp mod kapitalen, må dens politik nødvendigvis *forblive* reformpolitik, det vil sige borgerlig politik fra arbejderklassens side.

Derfor kan virkelig revolutionær bevidsthed, virkelig klassebevidsthed ikke udvikles alene på grundlag af denne kamp, og den udspringer ikke først og fremmest af den. Den udspringer først og fremmest af forståelsen for, hvordan *alle* væsentlige klasser, lag og nationer aktuelt stiller sig til arbejderklassens kamp for socialismen. Af forståelsen for de store udviklingslinjer i hele menneskeheds historie. Af et dybtgående kendskab til den internationale arbejderbevægelses historiske og aktuelle erfaringer. Af forståelsen for den videnskabelige socialismes udvikling, dens metode og almene teori (nemlig den dialektiske og historiske materialisme). Alt dette er forudsætninger for at kunne udvikle den politik, de kampmetoder og organisationsformer som kan sikre den endelige sejr over kapitalen. Virkelig revolutionær bevidsthed, det vil sige bevidsthed om det historiske mål, kommunismen og om de *konkrete betingelser* i hvert enkelt land og i verden

som helhed, for at gøre fremskridt mod det mål.

Under de herskende, kapitalistiske produktionsforhold kan denne omfattende viden kun tilegnes af et *mindretal* af arbejderklassen, hvis de vel at mærke organiserer sig i et selvstændigt parti.

Det er dette partis opgave at »forene socialismen med arbejderbevægelsen« - det vil sige, forvandle den spontane modstand mod kapitalisterne og deres regering, til en bevidst handling for at styrke borgerskabet. *Midlerne* hertil er en propaganda og agitation iblandt alle undertrykte. En propaganda og agitation der udnytter *ethvert* vigtigt samfundsspørgsmål til alsidig og konkret afsløring af kapitalismen og dens åbenlyse og skjulte forsvarere, til organisering af kampen, og til opstilling af de revolutionære mål. Og det er en strategi og taktik som bygger på, at arbejderklassen og dens forbundsfæller først slutter op om de revolutionære paroler, når de gennem deres egne politiske erfaringer har indset rigtigheden af dem.

Men også efter arbejderklassens magt-erobring er der brug for et kommunistisk parti og dets politisk ledende rolle. Opretelsen af arbejderklassens stat er jo kun *begyndelsen* til det endelige opgør med kapitalen. Klassekampen fortsætter i hele den socialistiske periode. Da kapitalistiske elementer vil findes i lang tid, både i samfundets materielle basis, og politisk-juridisk-kulturelle overbygning, vil der uafledeligt blive produceret borgerlig ideologi i arbejderklassen.

Derfor er det kommunistiske partis opgave principielt den samme, både før, under og efter arbejderklassens erobring af magten: At repræsentere det *bevidste* element i arbejderbevægelsen, den planmæssige stræben mod kommunismen. Hvad partiet kun kan gøre, hvis det ustandselig fører en kamp mod den borgerlige ideologi i arbejderbevægelsen, og inden for partiet selv, i *alle* dens afskygninger.

Partiets karakter

Vi taler altså om et parti af en helt ny type. Et *kommunistisk* i den oprindelige betydning af ordet, det vil sige et parti der i al sin aktivitet fastholder det historiske mål: afskaffelsen af enhver form for klasseherredømme, og det ene menneskes udbytning af det andet. *Arbejderklassens* parti hvad det kun kan være, hvis det også rent fysisk er en del af arbejderklassen, deltager i dens kamp, domineres og ledes af dens mest revolutionære repræsentanter, aktivt op søger arbejderklassens kritik og forslag. *Alle undertrykte* parti, hvad det kun kan være hvis det også har sine repræsentanter i alle undertrykte klasser og lag og også lytter til deres kritik og forslag. Et *avanceret* parti i politisk, teoretisk og organisatorisk henseende. *Politisk* ved, at det behersker alle kampformer (parlamentarisk og udenomsparlamentarisk, legal og illegal, fredelig og væbnet kamp). *Teoretisk* derved at det gennemsyres af videnskabelig socialisme, og det vil først og fremmest sige konkret teori om betingelserne for overgangen til socialismen, nationalt og internationalt (hvad det kun kan gøre, hvis det også rummer revolutionære repræsentanter fra de »dannede« lag, og ligestiller arbejdere og intellektuelle i partiarbejdet ved at give arbejderne *særlige* muligheder for at udvikle den revolutionære teori). *Organisatorisk* derved at det bygger på arbejderdemokratiets princip: den demokratiske centralisme (demokratisk fordi flertallets beslutninger føres ud i livet, efter fri og åben diskussion, centralistisk fordi der på alle niveauer vælges en ledelse til at sikre at alle deltager i udførelsen af flertallets beslutninger - hvad den imidlertid kun kan gøre, hvis den også sikrer mindretallets ytringsfrihed, afholder sig fra særlige privilegier og bevarer kontakten med den jævne arbejder).

Marxisternes hovedopgave: Samling

Der findes end ikke skyggen af sådan et parti i Danmark i dag. Og der er eller ingen tvivl om, at det har meget lange udsigter før det kan etableres. Ikke desto mindre: Hvis man erkender, at det er en absolut forudsætning for en sejrrik kamp for kommunismen, må man også erkende at alle marxisters »nærmeste opgave« må være at forene sig, med henblik på opbygningen af sådan et parti.

At samlingen er hovedopgaven, skal naturligvis ikke forstå sådan, at så skal arbejdet blandt masserne, deltagelsen i deres kampe, nedtrappes. *Tværtimod:* Deltagelse i klassekampen er *grundlaget* for al erkendelse. Og formålet med samlingen er jo netop, at den skal *styrke* arbejdet blandt masserne, både politisk og organisatorisk.

Hvis nogen spørger: Hvor skal kræfterne dog komme fra? Så er svaret: De skal skaffes til veje, ved at likvidere det umådelige spild af kræfter som finder sted. Det finder sted, ved at små organisationer og fraktioner tilsammen kæmper med næb og klør for at holde liv i 6-7 forskellige landsdækkende aviser (og et ukendt antal lokale blade). Et spild; fordi disse aviser ligner hinanden på et afgørende punkt: Ingen af dem er redskab for en agitation for socialismen, blandt masserne, idet de alle i det store og hele indskrænker sig til massernes *reform*kamp (i vid betydning, altså både den politiske og den økonomiske). Og spildet finder sted, ved at man hver for sig organiserer konferencer og kongresser om stort set de samme spørgsmål, og ofte med stort set de samme uenigheder.

Efter en halv snes års arbejde (der ganske vist har bragt mange fremskridt, men netop i spørgsmålet om partiopbygning har været en gang på stedet) er det på tide at erkende følgende: *Ingen* af de eksisterende partier, fraktioner og grupper til

venstre for socialdemokratiet, SF og DKP er alene i stand til at løse revolutionens store spørgsmål, end ikke i teorien. Ingen af dem vil være i stand til at udvikle sig til det parti, som så mange af os ønsker. Og ethvert forsøg på at fastholde den nuværende tingenes tilstand, det nuværende spild af revolutionære kræfter, vil bidrage til yderligere opløsning og isolation af det revolutionære venstre.

I det følgende vil vi henvende os direkte til dem der indser dette, og diskutere: Hvordan skal vi så - ud fra den nuværende situation - gribe denne samlingsproces an, og hvad vil vi selv - den lille håndfuld tilbageværende »kameler« - gøre for at bidrage til den?

Hvem kan samles?

Allerførst må vi spørge: Hvem kan samles og hvor befinder disse kammerater sig idag? Med andre ord: Hvad kendetegner den marxistiske, den videnskabelige socialistiske tendens i den revolutionære bevægelse i dag?

Det er kammerater som tager udgangspunkt i den videnskabelige socialisme, som den blev grundlagt af Marx, Engels og på centrale punkter (imperialismen, og partiteorien og principperne for revolutionær strategi og taktik) blev videreudviklet af Lenin. Men som samtidig erkender, at det er ikke tilstrækkeligt grundlag for os i dag. Vi skal selv videreudvikle den videnskabelige socialisme i alle retninger, selv skabe den anvendelige revolutionære teori. Det er ikke gjort hverken i Moskva, Peking, Tirana, eller den trokistiske 4. internationale.

Heraf følger, at det er kammerater der afgrænser sig fra reformisme på den ene side, og anarkisme/utopisk socialisme på den anden side, på følgende grundlæggende punkter:

— Mellem det kapitalistiske og det kommunistiske (klasseløse) samfund, ligger en lang historisk overgangsperiode (socialismen, eller »kommunismens lave-

re fase«), hvor klassekampen fortsætter, og hvor staten som følge heraf ikke kan være andet en proletariats revolutionære diktatur.

— Proletariats diktatur vil sige arbejderklassen organiseret som herskende klasse. Det indebærer magtanvendelse over for det lille mindretal af befolkningen, udbytterne. Men arbejderklassen er parat til at dele sin magt med det store arbejdende flertal. Proletariats diktatur kan kun opretholdes som et *klasseforbund* mellem arbejderklassen og det arbejdende flertal af befolkningen.

— Proletariats diktatur er ikke i første række magtanvendelse. Det er først og fremmest socialisering af produktionsmidlerne, det vil sige uafsladelig revolutionering af produktionsforholdene, for at frigøre de vældige produktivkræfter der er den materielle betingelse for kommunismen.

— Proletariats diktatur er fra sin første dag en »halvstat«. En stat i gammeldags forstand for så vidt som den indebærer et element af centralisering, af udskillelse af en del af befolkningen til at varetage ledende og centrale funktioner. En »halvstat« fordi dens vigtigste institutioner etableres der hvor det store flertal af befolkningen bor og arbejder, (nemlig i form af »arbejderråd« eller andre selvforvaltningsorganer) og fordi alle »offentlige tjenere« er valgt efter de strenge krav som blev opstillet i »Pariserkommunen« i 1871.

— Enhver stat er en klassestat, og ethvert demokrati et klassesdemokrati. Derfor kan heller ikke proletariats demokrati være et »demokrati for alle«. Ikke desto mindre er det det eneste som kan sikre, at de frihedsrettigheder som borgerskabet opstillede i sin kamp mod feudalismen, omsider kan komme til at gælde for det store flertal af befolkningen (ytringsfrihed, organisationsfrihed, forsamlingsfrihed, religionsfrihed, og retten til gennem direkte, hemmelig og almindelig valg at afgøre statens affærer).

— Disse principper betyder, at demo-

kratiet ikke udøves først og fremmest gennem partier, men gennem massernes egne selvforvaltningsorganer. De betyder også, at kommunisterne må tilstræbe en åben politisk kamp, hvor andre klasseinteresser har mulighed for at organisere sig i deres egne partier, for så vidt som de anerkender den socialistiske grundlov, ikke organiserer kontrarevolution, og ikke giver sig af med rassistisk og fascistisk agitation. Ligesom det indebærer at det kommunistiske parti ikke må tiltage sig forfatningsmæssige særrettigheder.

I spørgsmålet om overgangen fra borgerskabets diktatur til proletariats, må man bygge på følgende:

— Den borgerlige statsmagt kan og skal udnyttes af de revolutionære i *forberedelsen* af revolutionen. Men den er uændelig i overgangen til socialismen. I højtudviklede kapitalistiske lande, kan der heller ikke findes nogen mellemform (»demokratisk mellemstadium«, »nyt demokrati« eller »anti-monopolitisk demokrati«) mellem borgerskabets diktatur og proletariats. Derfor er revolutionens *umiddelbare* mål, ødelæggelsen af det borgerlige undertrykkelsesapparat (volds- og lokal- og centraladministration), og dets erstatning med den proletariske »halvstat«. Det indebærer også ophævelse af parlamentarismen (hvad der ikke er ensbetydende med afskaffelsen af enhver form for nationalforsamling, eller folkesamling, valgt ved almindelige, direkte og hemmelige valg).

— Den ledende kraft i revolutionen er arbejderklassen, og et flertal i denne er en absolut betingelse for at indlede en revolutionær offensiv. Et flertal i folket er ønskeligt, men ingen betingelse, og det sandsynlige er, at det først kan etableres umiddelbart efter arbejderklassens magtovertagelse, når den i praksis viser, at den er anføreren for alle undertrykte.

— Eksistensen af et selvstændigt revolutionært arbejderparti, et kommunistisk parti, er en anden afgørende betingelse for at oprette og fastholde proletari-

atets diktatur. Men dette parti kan kun opnå en ledende rolle i arbejderklassen, gennem sin rigtige politik og gennem de enkelte kommunisters gode eksempel. Partiets revolutionære strategi og taktik må bygge på følgende:

— Masserne slutter ikke op om de revolutionære paroler, før de gennem deres egne politiske erfaringer har indset rigtigheden af dem. Det indebærer at kommunisterne både før, under og efter arbejderklassens magtovertagelse må benytte aktionsenhedens metode: Det vil sige, kæmpe sammen med masserne, sammen med arbejdere af enhver politisk opfattelse for de mest påtrængende dagskrav.

— Aktionsenhedens metode må også anvendes over for de andre arbejderpartier. Men man må skelne mellem de forskellige opgaver, som styrkeforholdene i klassekampen stiller. I kampen for de reformer (af økonomisk og politisk art) som det er muligt at fravriste borgerskabet, skal man søge enhed både med andre revolutionære partier, og med de reformistiske partier (der jo har en vis materiel interesse i at gennemføre sådanne reformer). Men i kampen om magten i samfundet, er ingen enhed mulig med reformistiske partier, der jo netop kendetegnes af at de er modstander af at afskaffe den borgerlige stat.

— Demokratisk centralisme anerkendes som kommunisternes organisatoriske princip. Det indebærer at flertallets beslutninger til enhver tid føres ud i livet, og valg af en ledelse på alle niveauer til at sikre det, men det indebærer også muligheden for dannelse af fraktioner med henblik på den interne partidiskussion.

Gennem vores politiske arbejde har vi erfaret, at kammerater der kan skrive under på denne formulering af den videnskabelige socialismes elementære sandheder, findes spredt ud over det meste af venstrefløjen, både i og uden for partierne og grupperne. Det er disse kammerater der i første omgang har mulighed for at fore-

ne sig, og sammen løse alle de mange uoverensstemmelser og uklarheder som også findes. Men hvordan skal samlingsprocessen gribes an, som sagerne står i dag, hvor jo netop samlingsbestrebelserne har trange vilkår.

Principper for samlingsprocessen

Vi sigter altså til en samlingsproces - en samling både af enkeltpersoner, løsere grupperinger, studiekredse og organisationer - i en marxistisk organisation. Men uanset om det er enkeltpersoner, eller fraktioner og partier der samles, så gælder det, at betingelsen for en samling der er noget værd, er at man har *afgrænset* sig fra hinanden. Det vil sige: opsøgt alle uenighederne, både de åbenlyse og de skjulte, så man ved hvor man har hinanden i det fremtidige arbejde. En afgrænsning der må omfatte så mange af revolutionens spørgsmål som man overhovedet er i stand til at formulere sig omkring.

Det siger sig selv at sådan en samling indebærer kompromisser (og det er nok en af grundene til at ingen endnu har turdet tage fat på den for alvor). Men den eneste form for kompromis der kan tillades i en sammenslutning af revolutionære, er at man *udelader* de ting der er uenighed om (samtidig med at man opstiller rammerne for deres løsning). Ethvert forsøg på at slå bro over uenighederne ved kompromisformuleringer vil give bagslag.

Men hvis samlingen skal blive en realitet, så kan man ikke sigte mod at samles om et meget omfattende program. Humlen er jo netop, at ingen af de eksisterende partier eller grupper er i stand til at skrive meget omfattende programmer af nogen kvalitet. Sideløbende med, at vi hver især lægger vores egen platform frem i så mange spørgsmål som muligt, må vi altså diskutere, *hvad skal være minimum for samlingen af marxister i en organisation i dag.*

Det ville selvfølgelig være ønskeligt hvis vi »kameler« her på falderebet lige kunne stille dette minimumsgrundlag op, som et forslag i det mindste. *Lad foregående afsnits rids af den marxistiske tendens være et foreløbigt bud.* Men også kun et foreløbigt. Vi tror der kan skabes enhed om langt flere ting, også uden at trække diskussionerne mere i langdrag end højst nødvendigt. Men af flere grunde er vi ikke i stand til at præcisere det grundlag idag: For det første fordi vi endnu ikke selv har formuleret hvad vores platform er i dag, på en lang række andre vigtige spørgsmål.

For det andet - og vigtigt - fordi diskussionerne på den revolutionære venstrefløj endnu foregår så usystematisk, at det ikke er muligt at komme med et præcist bud på hvori et fælles minimumsgrundlag skulle bestå.

Det centrale i første omgang, er imidlertid også at indse at vi må arbejde på en anden måde, og at et arbejde efter de principper vi har skitseret her, er et klart bud med den linje som alle organisationer på den revolutionære venstrefløj har arbejdet efter så længe denne venstrefløj har eksisteret (på nær enkelte undtagelser der ingen rolle spiller i dag). Det fremherskende princip har netop været »smågruppe-princippet«, og det er det stadig. Nemlig forestillingen om, at den ene eller den anden smågruppe i sig selv er i stand til at udvikle det omfattende program som kunne samle de bevidste dele af arbejderklassen, at netop deres smågruppe eller fraktion har det rigtige udgangspunkt, som blot kræver opslutning af flere medlemmer for at udfolde sig til Partiet med stort P. Altså at netop *deres* smågruppe er »kimen« til partiet. *Tilsyneladende* har VS været et opgør med denne tankegang. Vi er heller ikke i tvivl om, at mange af dem der er medlemmer i dag netop er det ud fra en erkendelse af at dette smågruppeprincip ingen vegne fører. Men i praksis - og det erkender mange VS'ere - er partiet jo blot en samling af

smågrupper, fraktioner der hver for sig ligger af nøjagtig de samme vrangforestillinger, om deres egen »kernesundhed« som de øvrige organisationer.

Før vi kan nå til det store, handlekraftige revolutionære arbejderparti, med den alsidige politik og aktivitet, må vi altså sigte mod en *overgangsform*, en organisationsdannelse på et langt mindre afklaret grundlag, et grundlag som man kan kalde »tvær-marxistisk« for så vidt som det (sikkert) kun vil være udtryk for enighed på nogle helt grundlæggende spørgsmål, der teoretisk, programmatisk, og taktisk kan afgrænse sådan en organisation fra henholdsvis reformisme og anarkisme/utopisk socialisme. Fordelene ved sådan en samling er indlysende - eller burde være det: Samlingen af kræfterne vil muliggøre en langt større indsats i dagens klassekamp, både politisk og praktisk. og det vel at mærke en indsats der betyder, at diskussionen af hvordan vi tilfører massekampen et revolutionært perspektiv kommer i centrum. Eksistensen af de *uenigheder* - både om programmatisk og taktiske spørgsmål - som naturligvis vil findes, - vil *fremskynde* afklaringen af dem (vel at mærke hvis viljen til enhed fortsat er til stede, og viljen til at føre flertallets beslutninger ud i livet) som forudsætning for at afprøve rigtigheden af dem).

Kammerater der er positivt indstillet over for disse tanker vil spørge: Jamen hvordan skal det gribes an, I kender jo indstillingen i de forskellige organisationer? Vi kan ikke svare andet end følgende:

— Det først fornødne er dog at man begynder at agitere for ideen, *der hvor man selv befinder sig*. Og i hver eneste organisation er der jo beviser for at vi har ret, beviser som man kan gribe fat i: Alle steder »brandskatter« man medlemmerne for at holde et apparat på benene - blad og andre aktiviteter - som langt overstiger organisationens kræfter, og som - nok så vigtigt - kan undtagelsesvist giver de ønske-

de resultater. Næsten alle steder brydes linjerne om stort set de samme spørgsmål som i de andre organisationer. Alle sammen oplever vi vanskelighederne med at trænge igennem i arbejderklassen og den arbejdende befolkning med vores abstrakte forestillinger om socialismen. Alle steder ser vi, hvordan gode revolutionære kammerater så at sige »drukner« i massearbejdet - ikke fordi de er for aktive der, men fordi organisationen ikke er i stand til at give dem den fornødne politiske og teoretiske opbakning, så der kommer revolutionært perspektiv i massearbejdet. Disse - og mange flere beviser - kan man gribe fat i, og i den nuværende situation agitere for følgende:

— For at ens egen organisation går langt mere systematisk ind i diskussionerne med den øvrige revolutionære venstrefløj.

— For at man ikke mindst afdelingsvis tager hul på disse diskussioner med andre organisationers lokalafdelinger.

— For at nogle ganske bestemte spørgsmål kommer i centrum i debatten. Her må det overordnede være: *Hvad er årsagen til at det revolutionære venstre ikke kommer ud af stedet, hvad er de væsentligste fejl i vores arbejde, og hvordan kommer vi ud af moradset?*

— For, at den skriftlige side af debatten organiseres så effektivt som muligt. Det kan ske ved at man - for så vidt som man har indflydelse på redigeringen af sin organisations blade - op søger debatten med de andre retninger, men det kan også - omend ikke lige i dag - ske ved oprettelsen af et fælles »tvær-marxistisk« tidsskrift, efter de retningslinjer som vi har beskrevet i pjecen »Kommunismens principper og marxisternes hovedopgave«. Helt afgørende er det, at diskussionerne føres *offentligt*, sådan at alle - også uorganiserede - kan lære af dem, og deltage i dem.

Hvordan denne overgangsform til parti et kan etableres, er det spild af tid at spå om. Det afhænger jo først og frem-

mest af hvordan kampen forløber inden for de eksisterende organisationer, mellem dem der ærligt stræber efter at samles med andre marxister, og dem der ønsker at bevare »status quo«. I første omgang må vi indskrænke os til at sige hvordan vi selv - det vil sige den lille håndfuld »kameler« der er tilbage - vil arbejde videre.

Hvordan vil vi selv arbejde?

En fortsættelse af KA m-l er udelukket. Siden juni 1980 - hvor vi lukkede ARBEJDERBLADET og gik ind i Fælles Kurs Klubben - har vi klart givet udtryk for, at »smågruppe-egoismen« ikke er nogen farbar vej til partiet, at man her og nu må indlede praktisk samarbejde med andre revolutionære og marxister, både med henblik på partiopbygning, og aktionsenhed i arbejderklassen og den arbejdende befolkning. Da FKK har vist sig at være en blindgyde, må vi diskutere om der er andre muligheder for at udrette mere, end man kan udrette som isoleret studiekreds. Det må blive en kort vurdering af de eksisterende arbejderpartier og grupper.

Indmeldelse i Socialdemokratiet, SF og DKP må selvfølgelig også udelukkes på forhånd. Men vi tager det med af hensyn til de kammerater rundt om i den revolutionære bevægelse, som er ved at opgive ævret, og overvejer indmeldelse i et af disse partier. De »gamle« arbejderpartier har selvfølgelig den fordel frem for VS og smågrupperne, at deres berøringsflade til masserne er langt større (og her tæller vi ikke så meget stemmer, som vi ser på at de har deres repræsentanter i masseorganisationerne i langt større omfang). Men medlemsskab af et af disse partier, vil betyde at man bindes til at føre reformistisk agitation i arbejderklassen, at man bindes til den kompromisløse linje som disse partier står for både strategisk og taktisk. Hertil kommer, at der i ingen af

disse partier er så meget som spiren til en revolutionær, marxistisk opposition. Selv i SF, der jo nok er det mest åbne og brogede af de tre, er der ingen som sætter spørgsmålstegn ved de grundlæggende reformistiske principper.

Tager vi smågrupperne, KAP, SAP, DKP m-l og Forbundet Socialisterne, så er det ret klart, at det ville være et stort skridt tilbage at melde sig ind her. Ikke så meget fordi man bindes til at agitere for fejl og politiske synspunkter som vi har bekæmpet i årevis. Det vil i større eller mindre udstrækning ske alle steder. Men fordi netop disse organisationer er de stærkeste fortalere for den smågruppetankegang, og den binding til et dogmatisk syn på marxismen, som vi netop vil gøre op med. Der er naturligvis variationer, og i dem alle foregår der i større eller mindre grad de samme brydninger som vi selv har gennemgået. SAP kan tjene som eksempel. Det er nok den af smågrupperne der er *nærmest* til i ord at erkende nødvendigheden af samling i et stort revolutionært arbejderparti. Men hvor bindingen til den »staliniske« partiteori viste sig at være KA m-l's afgørende »faderbinding«, der har SAP endnu ikke vist vilje til alvorligt at diskutere *deres*: bindingen til den trotskistiske 4. internationale, der hidtil har været en afgørende betingelse for dem.

Fælles Kurs Klubben har vi grundigt analyseret andetsteds. Tilsyneladende ligger dens formålsparagraf tæt op af en sådan »overgangsform« til partiet som vi har skitseret her.

Men også kun tilsyneladende. Det er jo ikke kun en rent sproglig forskel, der er mellem vores »tværmarxistiske« og så FKK's »tværsocialistiske« overgangsform. FKK's formålsparagraf giver nemlig ikke mulighed for en gennemgribende afgræsning til højre, og i praksis har den også vist sig umuligt at gennemføre, af den simple grund at det store flertal af de forhenværende DKP'ere som hele tiden har haft ledelsen, ikke er interesseret i den. Og den afgræsning over for »ven-

streradikal« og halvanarkistisk taktik som findes på papiret i FKK's forskellige manifest (og som KA m-l'erne har hovedæren for) har ingen betydning i praksis. Erfaringen har også vist, at det store flertal af FKK's medlemmer overhovedet ikke er interesseret i den »systematiske meningsudveksling« med andre revolutionære organisationer som er nødvendig. FKK er og bliver en smågruppe, oven i købet en af de mindste.

Tilbage er der Venstresocialisterne. Hvad politikken angår, er det kun muligt på et enkelt punkt, at påpege nogen forskel i forhold til resten af arbejderbevægelsen, smågrupperne inclusive. Det er folketingspolitikken, hvor VS har koncentreret sig om konkrete afsløringer af det kapitalistiske system, og afholdt sig fra at medvirke til forringelser. Som styrkeforholdene er i dag mellem arbejderklassen og borgerskabet må det siges at være vigtigt, og et stort fortrin. Men det kan ikke være noget afgørende argument for at melde sig ind her. (Det er derimod et argument for at de andre smågrupper lader være med på forhånd dødsdømte forsøg på selvstændig opstilling, og i stedet stiller deres kræfter til rådighed for at bevare VS's folketingsrepræsentation, eller som minimum anbefaler at stemme på partiet). Hertil kommer, at denne folketingsrepræsentation jo hænger i en tynd tråd.

På alle andre områder, er VS jo i virkeligheden blot det klareste udtryk for den revolutionære venstrefløjs elendighed og grundlæggende fejl.

— Efter 15 års virksomhed har partiet ikke været i stand til at frembringe så meget som skyggen af et revolutionært program. Det hænger naturligvis sammen med den økonomistiske tankegang der også gennemsyrrer VS, og som her giver sig følgende udslag:

— Videnskabelig udarbejdelse af program, strategi og taktik betragtes overhovedet ikke som nogen påtrængende opgave, af det store flertal i partiet. Her her-

sker den opfattelse, at det kan man ikk påbegynde på, før man har langt flere erfaringer fra massearbejdet (uden at man forsøger at præcisere *hvilke* erfaringer der skal gennemløbes).

— Partiets alternativ til smågruppernes dogmatisme, dets reaktion på den, har jo heller ikke været en konkret og kollektiv undersøgelse af arbejderbevægelsens, og specielt den kommunistiske dets, udvikling, for at finde de dybeste årsager til »den kommunistiske verdensbevægelses« uarten og splittelse. Der har kun undtagelsesvist været forsøg på at organisere den konkrete undersøgelse af de nationale og internationale klassekræfter, som partiet ellers burde have gode forudsætninger for, alle dets »kloge hoveder« og størrelse taget i betragtning. Partiets reaktion på smågruppernes dogmatisme har med andre ord været teori-fjendskhed.

— Partiets reaktion på den splittelse der har hersket i den sidste halve snes år, har som følge heraf heller ikke kunnet være et aktivt forsøg på at komme splittelsen til livs. Alle forsøg på at få en dialog med VS som sådan er blevet afvist med, at VS ikke selv var programatisk afklaret. Og når VS gennem de sidste år oplevede en tilgang fra KF, Gr. 5, (og forsøg herpå fra Forbundet Socialisterne) så var det ikke noget som VS opsogte, det var helt igennem påtvunget af disse grupper.

— Den dybt rodfæstede opfattelse af hvordan det indre partiliv skal organiseres forhindrer også at partiet kan gøre fremskridt på disse områder. Partiets reaktion på de »gamle« kommunistpartiers - og de fleste af smågruppernes - bureaukratiske centralisme, har været *ultrademokrati* - der som alt ultrademokrati er *udemokratisk*. Et flertal kan beslutte sig for, hvad pokker det vil. Det har ingen garanti for at dets beslutninger vil blive ført ud i livet (som regel er der garanti for det modsatte!), og ingen tør for alvor skride ind over for de dele af partiet, der enten

forholder sig passivt til beslutningerne, eller som direkte modarbejder dem, og fører en anden linje ud i partiets navn. Hermed er forudsætningerne for en kollektiv læreproces væk.

— På samme måde har partiets reaktion på »kommunistpariternes« - og de fleste smågruppers - krav om »monolitisk enhed« været en forvaltning af fraktionsprincippet, som giver bittesmå mindretal, der ikke repræsenterer nogen som helst strømning i partiet, de mest vidtgående muligheder for at trække kongresser og diskussioner i langdrag. Ligesom det har ført til, at alle VS'er i dag må erkende, at den politiske diskussion i dag ikke foregår i partiafdelinger og branchegrupper, men først og fremmest i fraktionerne (som rummer maksimalt 20% af medlemmerne).

— Og nu, hvor »krisen krasser« og VS er i alvorlige vanskeligheder, med passivitet og medlemsfrafald, viser der sig en anden variant af den økonomistiske tankegang. Næsten alle fraktioner, i hvert fald dem som direkte eller indirekte har andel i magten og ansvaret, er enige om at *hovedårsagen* til tilbagegangen skal findes i de »ydre årsager«, i den bølgedal som arbejderklassens kamp befinder sig i. Og ikke der hvor den virkelig findes: I partiets egen uduelighed, dets manglende evne til at udvikle et revolutionært program der kan være et samlende alternativ til de reformistiske partier og en taktik, der tager højde for de eksisterende styrkeforhold.

I stedet for et kollektivt forsøg på at bestemme de nøjagtige årsager til vanskelighederne (både hos VS og den øvrige revolutionære venstrefløj) ser man derfor klare tegn på opløsning og splittelse. Nemlig splittelsen mellem en utopisk socialistisk og halvanarkistisk retning, og en retning der forsøger at holde fast i nogle grundlæggende elementære sandheder, men som (endnu) gør det på den gamle abstrakte, det vil sige, dogmatiske måde. Den første retning repræsenteres af Venstresocialistisk Forum (der oven i

købet i modsætning til tidligere fraktionsdannelser lægger megen vægt på også at organisere folk uden for partiet) og Tværlisterne. Hovedsynspunkterne her er: Så langt væk som muligt fra alt hvad der lugder den mindste smule af et klassemæssigt syn på demokrati og socialisme, af udarbejdelsen af fast og klar og omfattende revolutionær politik, af konsekvent demokratiske organisationsprincipper. »Ud i bevægelserne« er kampråbet - som om ikke alle er enige om at de revolutionære skal befinde sig i folkets mangeartede bevægelser. Den anden retning repræsenteres af det flertal der viste sig på sidste kongres omkring demokrati - og socialisme resolutionen. Det kendetegnes af, at det i modsætning til den første strømning forsøger at holde fast ved nogle grundlæggende sandheder om demokrati og socialisme, og om overgangen til socialismen. Men det kendetegnes også af en manglende erkendelse af at dette langt fra er tilstrækkeligt, og at vi må finde en helt ny måde at arbejde på, hvis disse almene sandheder skal forvandles til konkret politik.

Ikke desto mindre har VS nogle positive sider, *set i forhold* til resten af den revolutionære venstrefløj. Nogle positive sider som har været der hele tiden, men som vi ikke har villet indse.

— Så længe VS er repræsenteret i folketinget vil partiet stort set kunne opretholde den nuværende størrelse. Det betyder at der i VS er samlet et langt større antal revolutionære aktivister end i nogen anden organisation. Det betyder også at partiet ustandselig vil blive konfronteret med klassekampens brændende spørgsmål på en langt mere forpligtende måde, end nogen af smågrupperne vil blive det. Det har jo *praktisk* betydning for arbejderklassens kamp som den former sig her og nu, hvilken stilling VS tager til det ene eller det andet spørgsmål, det har det i det store og hele ikke for nogen af smågruppernes vedkommende. Da denne konfrontation med klassekampen nu engang er

grundlaget for al erfaring, for udvikling af revolutionær politik i det hele taget, så siger det sig selv, at muligheden for at udnytte disse erfaringer, fremskynde afklaringen på hele venstrefløj, vil være større i VS, end i nogen af smågrupperne. Endelig betyder partiets størrelse også, at muligheden for på nogle delområder også at give et praktisk bidrag til arbejderklassens kamp, er større end i en smågruppe (nemlig på de delområder, hvor uenighederne mellem de VS'ere der arbejder inden for det pågældende område, ikke er så store at de simpelt hen forhindrer fælles praksis).

— Som situationen er i dag - hvor nogen »systematisk meningsudveksling« endnu ikke har fundet sted mellem den revolutionære bevægelses forskellige retninger - må man også sige, at det egentlig er *meget praktisk* at man i VS har repræsenteret de fleste af retningerne. Og det så meget mere, som partiet jo rent faktisk har besluttet sig for at gennemføre nogle væsentlige diskussioner:

— Revisionen af minimumsprogrammet, der jo også kan bruges til at begynde en diskussion af hvori et minimumsprogram for alle marxister må bestå i dag.

— En fortsættelse af diskussionen om socialisme og demokrati, der jo kan bruges til at påvise nødvendigheden af at konkretisere de »almene sandheder«.

— Diskussionen af hvad Sovjet og Østeuropa egentlig er for samfund, der kan bruges til både at tage hul på en ordenlig analyse af *hvorfor* det gik skævt her, og til at klare begreberne om hvad der principielt må kendetegne en socialistisk stat, og hele den socialistiske periode, både politisk, økonomisk og kulturelt.

— Vi noterer også med glæde, at partiet nu begynder at diskutere, om der ikke skulle findes en revolutionær udgave af kampen for et nyt arbejderflertal. En diskussion der både kan føre til større forståelse for at man må udvikle et politisk alternativ til Schlüter-regeringen, og socialdemokratiets hidtidige samarbejde med

de borgerlige, ligesom det kan føre til større afklaring om de strategiske perspektiver i sådan et alternativ.

— Endelig tegner den skærpede mod-sætning mellem »utopister« og »lenister« til påny at sætte diskussionen af forholdet mellem »parti og bevægelse« på dagsordenen, og det rummer muligheden for en grundigere diskussion af hvordan revolutionær bevidsthed i arbejderklassen egentlig udvikler sig.

Partiets tilbagegang har samtidig tvunget flere VS'ere til alvorligt at spekulere over *hvorfor* det går sådan, ikke bare med deres eget parti, men med den revolutionære venstrefløj som helhed. Det giver grund til at mene, at partiets opløsningsproces kan vendes til noget positivt. Ikke i den forstand, at man i løbet af kort tid (sandsynligvis slet ikke!) kan forvandle partiet til en aktivt kæmpende revolutionær fortrop. Men i den forstand, at mindre dele af partiet begynder at forene kræfterne for at skabe et ordentligt fundament for det revolutionære arbejde. Og i den forstand at denne proces, *som et minimum*, og uanset hvad der ellers sker med VS og den øvrige venstrefløj, vil medføre at linjerne trækkes klarere op. Meget mere kan vi ikke forlange i øjeblikket.

Da medlemsskab af VS ikke binder os til at agitere for reformistiske synspunkter. Og da vores uenigheder med partiets politik på forskellige delspørgsmål er af mindre væsentlig art, kan valget ikke være svært. Vi må søge om optagelse i VS, for at forene os med de dele af partiet der vil arbejde i samme retning som os.

Hvordan vil vi arbejde i VS!

Til slut noget om de holdninger vi møder med, og hvordan vi i store træk har tænkt os at arbejde i partiet, for så vidt som vi bliver optaget.

1 • Efter opløsningen af KA m-l vil vi enkeltvis ansøge om medlemsskab, og dermed også enkeltvis tage stilling til de spørgsmål som VS måtte stille os, om vo-

res politiske synspunkter (for så vidt som de ikke fremgår af denne redegørelse for vores egen udvikling, og vores syn på det videre arbejde i partiopbygningen).

2 • Der skal ikke herske tvivl om vores formål med at søge optagelse. Vi gør det fordi vi mener at det er den bedste måde vi kan fortsætte arbejdet for det der hele tiden har været vores formål: Opbygningen af et revolutionært kommunistisk arbejderparti, samtidig med at vi giver det maksimale bidrag til at styrke arbejderklassens kamp som den står her og nu. Omsider må vi altså skrive under på det, der hele tiden har været VS' officielle opfattelse af sig selv: VS er i dag det bedste udgangspunkt for arbejdet for dette parti.

3 • At dette er vores formål, indebærer at vi - udover at påtage os de almindelige opgaver i partiarbejdet, og deltagelse i afdelingernes partidiskussioner - vil fortsætte de diskussioner vi allerede har indledt med forskellige dele af partiet, for at finde ud af hvor der er berøringsflader, og hvor der er uenigheder. Det indebærer også, at vi fortsat vil diskutere med folk uden for partiet, med det samme formål.

4 • Det indebærer imidlertid ikke at vi vil danne en KA m-l-fraktion. Det ville netop skride mod den kritik vi selv har af VS' forvaltning af fraktionsfriheden. Vi føler os heller ikke umiddelbart tiltrukket af nogen af de eksisterende fraktioner. Derimod vil vi ikke udelukke deltagelse i en senere fraktionsdannelse, og heller ikke medlemsskab af en af de eksisterende fraktioner, hvis et nærmere kendskab til dem viser, at det vil kunne fremme en positiv udvikling i partiet.

5 • Vi er tilhængere af demokratisk centralisme. Det betyder naturligvis at vi loyalt vil arbejde for flertallets beslutninger, uanset om vi er enige i dem eller ej. Det betyder også at vi vil modarbejde den udbrede holdning i partiet, som siger at man kun arbejder for de beslutninger man selv er enig i, eller værre endnu, at man kun skal acceptere demokratisk centralisme i den fraktion man selv er

medlem af.

6 • Vi er naturligvis klar over, at dele af partiet vil se med en vis skepsis på vores indmeldelse, og for nogens vedkommende direkte mistænksomhed. Det kan skyldes ukendskab til den udvikling vi har gennemgået. Men det kan også skyldes reel uenighed med det vi står for idag.

Vi er også klar over at det kan give sig udslag i beskyldninger om vi vil gå ind i VS for at splitte det. Dertil vil vi sige: Det er rigtigt at vi vil arbejde for en afgrænsning inden for VS, en afgrænsning ikke bare over for reformisterne og »utopisk socialisme«, men også over for den dogmatiske arbejdsmåde som det nuværende flertal står for. Hvis denne afgrænsning er uundgåelig uden en rent fysisk splittelse, så er der ikke noget at gøre ved det. Det er vilkårene i politisk kamp, vilkår som *alle* anerkender, hvad enten de siger det højt eller ej. Men for det første skal man nok ikke overvurdere en halv snes forhenværende »kamelers« mulighed for overhovedet at få denne afgrænsningsproces op i stor skala. Vi har ikke selv de store illusioner! For det andet går vi ikke ind i VS, for at bidrage til at den revolutionære venstrefløj bliver »atomiseret« i endnu flere smågrupper end tilfældet er idag.

KA m-l-litteratur

Programmatiske dokumenter

Handlingsprogram, love og retningslinjer for KA m-l (i Kampens Vej nr. 1/1974, der samtidig indeholder de historiske forudsætninger for dannelsen af KA m-l)

Dokumenter fra KA m-l's 2. landsmøde maj 1975

KA m-l's program (fra 3. kongres 1978)

Kommunismens principper og marxisternes hovedopgave (Dokumenter fra juni-konference 1982)

Hvad puklede »kamelerne« for? Dokumenter fra KA m-l's afslutningskongres 1983, eget forlag)

Blade og tidsskrifter

Arbejderbladet (fra januar 1974 til juni 1980)

Kampens Vej (teoretisk organ, (1/1974 til 3/1975)

Kampens Vej/Debat (debatorgan 1/1975 til 36/1978)

Rød Debat, (teoretisk tidsskrift udgivet på Forlaget Aurora, sammen med Forbundet Socialisterne, nr. 1/1977 - 4/1978)

Kamposten (medlemsblad 1/1980 - 3/1983)

Pjecer

KA m-l's grundcirkel (studievejledning til grundskoling i marxismen, 1974)

Vejen til socialismen, af Viktor Nilsson (1975)

Ikke en dag med fred under imperialismen (1975)

Kinas udenrigspolitik, et værn for freden (1975)

Arbejdsløs — hvorfor? (1975)

Sovjetøkonomien — kolos på larvefødder, af Poul Villaume (1975)

Profitten i højsædet, om sovjets økonomi, af Poul Villaume (1976)

Erfaringer fra strejkerne, af Torben Hansen (1976)

Spræng forliget, af Finn Sørensen (1976)

Kina, socialismen i praksis (1976)

Hvad vil KA m-l? (1976)

Argentina under fascismens hæl (1976)

KFML/KAP — »de moderne radikalister« (om programforslag til KAPs dannelse, af KA m-l's pulitbureau 1977)

Fred og afspænding, eller voksende krigsfare, af Poul Villaume (1977)

Fakta om SD, SF, DKP, VS, KAP, RSF, FS og KF (1977)

Ind i KA m-l — hvorfor og hvordan (1977)

Vejen til Faglig enhed, af KA m-l's politbureau (1977)

Længe leve folkekrigen, af Poul Villaume (1977)

Bryd de sorte forlig — for en arbejderregering, af Finn Sørensen (1977)

Væk med boligforligene (1978)

Arbejderklassens og idrættens rolle i klassekampen, af Bjarne Nielsen (1979)

Revolution og statsmagt, foredrag om DKPs strategi, af Carl Madsen (udgivet af KA m-l og Fælles Kurs Klubben, med forord af Henrik Yde og Preben Møller Hansen, 1980)

Arbejderbladet — 10 år i den revolutionære presses tjeneste, KA m-l, Odense/distrikt Syd (1979)

Hvis ikke andet er angivet, er den pågældende tekst udgivet på KA m-l's forlag ARBEJDERFORLAGET, der i efteråret 1980 overgik til Fælles Kurs Klubben.

Udover de nævnte titler har ARBEJDERFORLAGET både før og efter KA m-l's dannelse, (før dannelsen af KA m-l ejedes ARBEJDERFORLAGET af »gruppen omkring ARBEJDERBLADET«) udgivet en lang række klassikertekster af Marx, Engels, Lenin, Stalin, Dimitov, Klara Zetkin, Ernst Thalmann, Wilhelm Pieck — også en del som ikke er oversat og udgivet andre steder. ARBEJDERFORLAGET har også udgivet to sangbøger, blandt andet Kommunistisk Sangbog (1975) med noder og tekster og bechifringer til bl.a. De Røde Raketters sange. KA m-l's musikgruppe, De røde Rakter har endvidere udgivet LP-pladen, »Ro, Anker ro« (1975). Endvidere udgaves en del linoleumssnit, samt romanen »Arbejdsløs« af Harald Herdal.

